-މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުގައި ބިލަށް ގެނެވުނު އިޞްލާޙުތައް ހިމަނައި، ބިލު އިޞްލާޙުކުރެވިފައި-
`
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު
އެއްވަނަ ބާބު
އިބްތިދާއީ މާއްދާތައް
ތަޢާރުފާއި ނަން 1. (ހ) މި ޤާނޫނަކީ، ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ކުރާ ޙުކުމްތައް ތަންފީޛުކުރުމުގެ
އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ރާއްޖޭގެ ޖަލުތައް ހިންގުމުގައި
ގެންގުޅޭނެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ޖަލުތަކުގައި ހުންނަންވާ
ފެންވަރު ކަނޑައަޅައި ހިފެހެއްޓުމާއި، ޖަލުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމުގެ
އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި
ހައްޔަރުގައި ތިބޭ މީހުންނާއި، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުންނާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2007
(ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ރާއްޖޭގައި
އެއްވެސް މީހަކު ބަންދުކޮށްފައި ބަހައްޓަންޖެހިއްޖެނަމަ އެފަދަ
ފަރާތްތައް ބަންދުގައި ބައިތިއްބާނެ އުސޫލުތަކާއި ތަންތަން
ކަނޑައެޅުމާއި، މިފަދަ ތަންތަނާއި، ޖަލުތަކުގައި ކަންތައް ކުރަންވާނެ
ގޮތް ކަނޑައެޅުމާއި، ޤައިދީން ޖަލުގައި އުޅެންވާނެގޮތާއި،
ޤައިދީންނަށް ލިބޭ ޢިނާޔަތްތަކާއި ޙައްޤުތަކާއި، ޖަލު ބަލަހައްޓާ
ފަރާތްތަކަށް ލިބިފައިވާ އިޚްތިޔާރުތަކާއި ޙައްޤުތަކާއި ބާރުތައް
ތަފްޞީލުކޮށް ބަޔާންކުރުމާއި، ޤައިދީން ކުށްކުރުމުން ދުރުހެލިކޮށް
ރަނގަޅު ފަރުދުންގެ ގޮތުގައި މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ގެނައުމަށްޓަކައި
ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމް ހިންގުމާއި ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ
1

އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށް ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ އެންމެހައި ކަންތައްތައް
ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި "މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް"
މިނަމުގައި މުއައްސަސާއެއް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
އުފައްދަންވާނެއެވެ. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަކީ ދިވެހި
ސިވިލް ސަރވިސްގައި ނުހިމެނޭ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008
(ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 4 ވަނަ ބާބުން އިސްތިސްނާ ކުރެވިފައިވާ
މަދަނީ ޚިދުމަތެކެވެ. "މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް" އަކީ،
ޔުނީފޯމް އެޅި އޮފިސަރުން ހިމެނޭ މުއައްސަސާއެކެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު"
އެވެ.
މަޤްޞަދު 2. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަކީ، އަންނަނިވި މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތައް
ޙާޞިލުކުރުމެވެ.
(ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކުގެ ނިޒާމަކީ ހަރުދަނާ އުސޫލަކުން ހިނގާ
ނިޒާމެއް ކަމުގައި ހެދުން؛
(ށ) "މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް" ގެ ނަމުގައި ވަކި ޚިދުމަތެއް
އުފައްދައި، އެ ސަރވިސް ހިންގަމުން ގެންދާނެ އުސޫލުތައް
ކަނޑައެޅުން؛
(ނ) ޤައިދީންނަށް ޖަލުގައި ސަލާމަތްތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަމުގެ ވެއްޓެއް
ޤާއިމުކުރުން؛
(ރ) ޤައިދީންނަށް ތަފާތު އެކި ރޮނގު ރޮނގުން ތަމްރީންދީ، އެކިއެކި
ހުނަރު ދަސްކޮށްދިނުން؛
2

(ބ) ޤައިދީން ކުށްކުރުމުން ދުރުހެލިކޮށް ރަނގަޅު ފަރުދުންގެ ގޮތުގައި
މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ގެނައުމަށް ބާރުއެޅުން؛
(ޅ) ޝަރީޢަތުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމާ އެއްގޮތަށް ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ
އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން؛
(ކ) ޤާނޫނަކުން ބާރު ލިބިގެން ތަޙްޤީޤުކުރާ އިދާރާތަކުން ތަޙްޤީޤު
މަރުޙަލާގައާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި މީހުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބާނެ ތަންތަނާއި އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން.
ދެވަނަ ބާބު
ޖަލuތަކާއި ބަންދުގައި މީހުން ބައިތިއްބަންޖެހޭ އެހެނިހެން ތަންތަން ކަނޑައެޅުން
ޖަލު ކަމުގައި ކަނޑައެޅުން 3. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މީހުން ބަންދުކޮށްފައި
ބޭތިއްބުމަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ތަނެއްގައި ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ކަނޑައަޅާ
ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ ތަނެއްނަމަ، އެތަނަކީ ޖަލެއްކަމުގައި
ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު މިނިސްޓަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ހަމަ
އެފަދައިން، ޖަލެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ތަނެއް އެއީ ޖަލެއް
ނޫންކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު މިނިސްޓަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ޖަލުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވެމުން
އަންނަ ތަންތަން މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ޖަލެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅެންދެން، މި ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 1 (އެކެއް) އަހަރަށްވުރެ ދިގު
ނޫން މުއްދަތަކަށް ޖަލުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ވަގުތީ ހުއްދަ
3

ދިނުމުގެ ބާރު މިނިސްޓަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ޖަލެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ވަގުތީ
ހުއްދަ މިނިސްޓަރ ދޭންވާނީ، ޖަލެއްގައި ހުންނަންޖެހޭކަމަށް
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ކަނޑައަޅާ
ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަކުރާނެ ގޮތުގެ ތާވަލެއް އެކުލަވާލައި، އެ ތާވަލާ
އެއްގޮތަށް އެ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަކުރުން ލާޒިމުކުރުމަށްފަހުގައެވެ.
މި ބަޔާންކުރެވުނު ތާވަލު އެކުލަވާލަންވާނީ، ޢިމާރާތަށް ގެންނަންޖެހޭ
ބޮޑެތި ބަދަލުތަކާއި، ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިނުވާ ބޮޑެތި ޚަރަދުތައް
ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ފިޔަވައި އެހެން ހުރިހާކަމެއް، 6 (ހައެއް)
މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަކުރާގޮތަށެވެ.
(ރ) 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ކޯޓު އަމުރެއްގެ
ދަށުން މީހަކު ބަންދުކުރަންވާނީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ގިންތިކުރެވިފައިވާ ޖަލެއްގެ ގޮތުގައި
ކަނޑައެޅިފައިވާ ތަނެއްގައި، ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ޖަލެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ވަގުތީ
ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ތަނެއްގައެވެ.
(ބ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންނާއި ޙުކުމް
ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން ބަންދުކުރެވޭ މީހުންކުރެ، އަންހެނުންނާއި
ކުޑަކުދިންނާއި އަދި ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުން
ބަންދުކުރުމަށްޓަކައި ޚާއްޞަކުރެވޭ މަރުކަޒުތަކެއް އިންސްޕެކްޓަރ
އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓަރ ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.
4

ޖަލުގެ ގިންތިތައް 4. (ހ) ތަފާތު ގިންތިތަކުގެ ޤައިދީން ބަންދުކޮށްފައި ބަލަހައްޓާނީ، ތިރީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ގިންތިއަކަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ
ޖަލެއްގައެވެ.
(1) ތަޙްޤީޤަށް ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލެއްގައި؛
(2) ތަޙްޤީޤު ނިމި، ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން ނުވަތަ
ޝަރީޢަތް ފެށި، ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން ކޯޓު އަމުރެއްގެ
ދަށުން ބަންދުކުރާ މީހުން ރިމާންޑް ޖަލެއްގައި؛
(3) ޝަރުޢީ ޙުކުމެއް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހުން ޢާންމު
ޖަލެއްގައި.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖަލު
ކަނޑައަޅާއިރު، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންނާއި ޙުކުމް
ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން ބަންދުކުރެވޭ މީހުންނާއި ޙުކުމުގެ
މުއްދަތުގައި ފަރުވާ ދިނުމަށް ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ބަންދުކޮށް
ބަލަހައްޓާ ހުރިހާ ތަނެއްގައި އަންހެނުންނާއި ކުޑަކުދިންނާއި އަދި
ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުން ބަންދުކުރުމަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ
ވަކި ތަންތަން ހުންނަންވާނެއެވެ.
ބަންދުގައި މީހުން ބައިތިއްބަންޖެހޭ 5. (ހ) ޙުކުމުގެ މުއްދަތުގައި ފަރުވާދީގެން ރަނގަޅުކުރުމަށް ބޭނުންވާ މީހުން
އެހެނިހެން ތަންތަން
ފަރުވާއަށްޓަކައި ބަންދުގައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ މަރުކަޒު ނުވަތަ
ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުގައި؛
(ށ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަން ޤާނޫނާ ޚިލާފުވެގެން ރާއްޖެއިން
5

ފޮނުވާލަންޖެހޭ ފަރާތްތައް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި.
(ނ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ، ބަންދު
މީހުންގެ ގޮތުގައި ތިބޭ އެންމެހައި މީހުންނަށް ބޭސްފަރުވާއާއި
އެހެނިހެން ކަންކަން ކުރުމާއި ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައާއި ތަޙްޤީޤު ނިމި
ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ބަންދު މީހުންނާ ދޭތެރޭ ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް
ކަނޑައަޅާ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް އެކުލަވާލާނީ ތަޙްޤީޤީ
އިދާރާތަކުން ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
މިނިސްޓަރެވެ.
ތިންވަނަ ބާބު
ޖަލު ހިންގުމާއި އިންސްޕެކްޓް ކުރުން
ޖަލުތައް ބަލަހައްޓާނެ ފަރާތް 6. (ހ) ޢާންމު ޖަލުތަކާއި ރިމާންޑް ޖަލުތައް ހިންގައި ބަލަހައްޓާނީ
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިންނެވެ.
(ށ) ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތައް ހިންގައި ބަލަހައްޓާނީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް
ފޮލިސް ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް
ސަރވިސްއިންނެވެ.
ޖަލުތަކުގެ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް 7. (ހ) ކޮންމެ ޖަލެއްގައިވެސް، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމަށް
ޕްރިޒަން ކަނޑައެޅުން
އެ ޖަލެއްގައި ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރާއި
ބާރު ލިބިފައިވާ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއެއް ހުންނަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަކީ އެ ޑައިރެކްޓަރ
6

އޮފް ޕްރިޒަންއެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ ޖަލުތަކާގުޅޭ އަންނަނިވި
ކަންކަން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެމަތިން
ހިންގައި ބެލެހެއްޓުމެވެ.
(1) ޖަލު ހިންގުމުގެ އެންމެހައި ކަންކަން ބެލެހެއްޓުން؛
(2) ޖަލުގެ ސަލާމަތީ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުން؛
(3) ޤައިދީންގެ ވެލްފެއަރގެ ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުން؛ އަދި
(4) ޖަލުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި މަޞްލަޙަތު ދެމެހެއްޓުން.
(ނ) ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަންވާނީ މި
ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ގޮތުގެމަތިން އަދި މިނިސްޓަރާއި ކޮމިޝަނަރުގެ ލަފަޔާއި މަޝްވަރާގެ
މަތިންނެވެ.
(ރ) ޢާންމު ޖަލުތަކާއި ރިމާންޑް ޖަލުތަކަށް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން
ޢައްޔަނުކުރާނީ މިނިސްޓަރުގެ ލަފަޔާއެކު ކޮމިޝަނަރ އޮފް
ޕްރިޒަންސްއެވެ. މި މަޤާމަށް ޢައްޔަނުކުރެވޭނީ މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަންޑް އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން
އޮފިސަރެކެވެ.
(ބ) ކޮންމެ ޖަލެއްގައިވެސް، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުތައް ފުރިހަމައަށް ތަންފީޛުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޖަލު
އަމުރުތައް، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަދި
މިނިސްޓަރާއި ކޮމިޝަނަރުގެ ލަފަޔާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ނެރުމުގެ
ބާރު ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ޖަލު އަމުރުތައް 8. (ހ) ޖަލު އަމުރަކަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށަންވާނީ އެ އަމުރެއް ދިވެހި
7

ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރެވޭ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 3 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާބެހޭ ޖަލު
އަމުރުތައް ނެރެ ގެޒެޓުކުރަންވާނެއެވެ.
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް 9. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޖަލުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަންތަން
ސަރވިސް
ބަލައި ފާސްކޮށް، އެތަންތަނުގައި ކަންކަން ހިންގަނީ، މި ޤާނޫނުގެ
63 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިންތޯ ބަލައި، މިނިސްޓަރަށް ރިޕޯޓުކުރުމަށްޓަކައި
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ނަމުގައި
މިނިސްޓަރު މީހަކު ޢައްޔަނުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) އިންސްޕެކްޓަރ އޭނާގެ ޒިންމާ އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާނެ
މުވައްޒަފުންނާއި، ވަސީލަތްތައް މިނިސްޓަރު ފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް 10. އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތިރީގައި
ސަރވިސްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު
ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
(ހ) ޖަލުތައް ޢިމާރާތްކޮށްފައި ހުންނަނީ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިންތޯ ބެލުން؛
(ށ) ޤައިދީންނަށް އެންމެ މަދުވެގެން ލިބިދޭންޖެހޭ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް
ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ލިބިދޭތޯ ބެލުން؛
(ނ) ޖަލުތަކުގައި ޤައިދީންނާމެދު ޢަމަލުކުރަނީ އެމީހުންނާމެދު
ޢަމަލުކުރަންވާނެ ކަމަށް ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންތޯ ބެލުން؛
8

(ރ) ޖަލުގައި މީހުންނަށް ދެވޭ ކާނާއާއި ޞިއްޙީ ފަރުވާގެ މިންގަނޑުތައް
ހުންނަނީ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންތޯ ބެލުން؛
(ބ) ކަނޑައެޅިފައިވާ ތާވަލާ އެއްގޮތަށް ޖަލުތަކަށް ޒިޔާރަތްކޮށް، ޖަލުތައް
ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(ޅ) ޖަލެއްގައި މީހުންނަށް އަނިޔާކުރެވޭ ކަމަށް ކުރާ ޝަކުވާތައް
މިނިވަންކަމާއެކު އަޑުއަހައި، ތަޙްޤީޤުކޮށް މިނިސްޓަރަށް ރިޕޯޓު
ހުށަހެޅުން؛
(ކ) ޖަލެއްގައި މީހަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ މީހަކަށް ނުރައްކާތެރި
އަނިޔާއެއް ދީފިނަމަ، އެކަން ބަލައި ތަޙްޤީޤުކޮށް މިނިސްޓަރަށް
ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުން.
ރިޕޯޓުކުރުން 11. މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން، އެއިން ކޮންމެ ކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް މިނިސްޓަރަށް ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަނަކުން 12. ރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކުގައި މީހުން ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ގޮތާއި އެމީހުންނާމެދު
އިންސްޕެކްޓް ކުރުން
ޢަމަލުކުރެވޭ ގޮތާއި އެމީހުންނަށް ދެވޭ ޚިދުމަތްތައް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ
މިންގަނޑުތަކަށް ފެތޭތޯއާއި ދިމާވާ ކުއްލި ހާދިސާއެއްގެ ސަބަބުން އެކަންކަން
ތަޙްޤީޤުކޮށް ބެލުމަށް ނުވަތަ ޖަލުތައް އިންސްޕެކްޓް ކުރުމުގެ އެންމެހައި
ބާރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ރާއްޖޭގައި އުފެދިފައިވާ ކަމާބެހޭ
ކޮމިޝަންތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެފަދަ ކޮމިޝަންތަކުން ޖަލުތައް
އިންސްޕެކްޓްކޮށް ބެލުމަށްފަހު ކަމާގުޅޭގޮތުން ތައްޔާރުކުރެވޭ ރިޕޯޓ
9

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލަށް ހުށަހެޅުމުގެ ބާރު އެފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން 13. ދިވެހިރާއްޖެއިން އެއްބަސްވެ ތަޞްދީޤުކޮށްފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
އިންސްޕެކްޓް ކުރުން
މުޢާހަދާއެއްގެ ދަށުން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
ޖަމްޢިއްޔާއަކާއެކު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތައް
އިންސްޕެކްޓް ކުރުމުގެ ހުއްދަ އެ ޖަމްޢިއްޔާއަކަށް، ނުވަތަ އެ މުޢާހަދާއެއް
ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ޖަލު އިންސްޕެކްޓްކުރުމުގައި މިފަދަ
ފަރާތްތަކުން ޢަމަލުކުރާނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 14. ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކޮށް ޖަލުގެ ކަންތައްތައް ބެލުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
ކޮމިޓީތަކުން ޖަލު ބަލައި
ކަނޑައަޅާފައިވާ ދާއިމީ ކޮމިޓީތަކާއި ވަގުތީ ކޮމިޓީތަކުން ބޭނުންވެއްޖެ
ފާސްކުރުން
ހިނދެއްގައި ޖަލުތަކަށް ޒިޔާރަތްކޮށް އެ މަޖިލީހުގެ ދާއިމީ ކޮމިޓީތަކާއި
ވަގުތީ ކޮމިޓީތަކުގެ މެންބަރުންނަށް، ޖަލުގެ ހުރިހާ ތަނަކަށް ވަދެ، ބަލައި
ފާސްކުރެވޭނެއެވެ. މިގޮތުން ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް
އެންގުމުގެ ބާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ޖަލު ބަލައި 15. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބާރު ލިބިގެން ޖަލު އިންސްޕެކްޓް ކުރުމަށް ޖަލަށް
ފާސްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވާ
ޒިޔާރަތްކުރާ އިންސްޕެކްޓަރަށާއި، އޭނާގެ ފަރާތުން ދާ މީހުންނަށާއި، މި
ޤާނޫނީ ބާރު
ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަންތަކަށާއި،
މި ޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
10

ޖަމްޢިއްޔާއަކުން ފޮނުވާ ވަފުދުތަކަށާއި، މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކަށް ތިރީގައިވާ ކަންކަން ޖަލުގެ
ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ނުގެއްލޭ ގޮތުގެމަތިން ކުރުމުގެ ބާރު މި ޤާނޫނުން
ލިބިދެއެވެ.
(ހ) ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް އެންގުމަށްފަހު ޖަލުގެ ހުރިހާ
ތަނަކަށް ވަދެ، ބަލައި ފާސްކުރުން؛
(ށ) ޖަލުގައި ތިބޭ މީހުންނާ އެކަހެރިކޮށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް
ބައްދަލުކޮށް މަޢުލޫމާތު ހޯދުން؛
(ނ) ޖަލުގައި ޤައިދީންނަށް ކާންދެވޭ ތަކެއްޗާއި ފެނުގެ ފެންވަރު
ބެލުމަށްޓަކައި އެތަކެތި ޓެސްޓުކުރުން ނުވަތަ އޭގެ ސާމްޕަލް ނެގުން؛
(ރ) ޖަލުގެ މުވައްޒަފުން ހާޒިރުކޮށް އެމީހުންނާ އެކަހެރިކޮށް ނުވަތަ
އެނޫންވެސް ގޮތަކަށް ބައްދަލުކޮށް މަޢުލޫމާތު ހޯދުން؛
(ބ) ޖަލުގެ އެންމެހައި ރެކޯޑްތަކާއި ލިޔުންތައް ބަލައި ކޮޕީ ހެދުން؛
(ޅ) ކަމާބެހޭގޮތުން ހޯދަންޖެހޭ އެހެން މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދުން؛
(ކ) ޖަލުގައި ހަރުކުރެވިފައިވާ ސެކިއުރިޓީ ކެމެރާތަކާއި އަޑު ރެކޯޑްކުރާ
އެންމެހައި އާލާތްތަކުގެ ރެކޯޑިންގ ހޯދުން.
އިންސްޕެކްޓް ކުރާ ފަރާތްތަކުގެ 16. ޤާނޫނީ ބާރު ލިބިގެން ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރާ އެއްވެސް މީހަކު ތިރީގައިމިވާ
ސުލޫކީ މިންގަނޑު
ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(ހ) އިންސްޕެކްޓް ކުރުމުގެ މަސައްކަތުގައި ޖަލުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފު ކަމެއް
ކުރުން؛
(ށ) ޖަލުގައި އެމީހެއްގެ ގާތްތިމާގެ މީހަކު، ނުވަތަ އެމީހެއްގެ މަޞްލަޙަތާ
ގުޅިފައިވާ މީހަކު ވާނަމަ އެކަން، އޭނާ ފޮނުވާ ފަރާތަށާއި ޖަލުގެ
11

ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ނާންގައި ހުރުން؛
(ނ) ޖަލަށް ވެއްދުން މަނާކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް ވެއްދުން؛
(ރ) އެއްވެސް ޤައިދީއަކަށް އެއްޗެއް ދިނުމާއި ޤައިދީއެއްގެ ފަރާތުން
އެއްޗެއް ލިބިގަތުން؛
(ބ) ތަޙްޤީޤީ ބޭނުމަކަށް ފިޔަވައި ޖަލުގެ ޤައިދީންގެ ފޮޓޯއާއި މަންޒަރާއި
އަޑު ރެކޯޑްކޮށް ޢާންމުކުރުން.
ހަތަރުވަނަ ބާބު
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް 17. (ހ) މި ޤާނޫނާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ
ސަރވިސް
ގޮތުގެމަތިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތައް ބެލެހެއްޓުމުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އުފުލާނީ ޔުނީފޯމް އެޅި އޮފިސަރުން ހިމެނޭ
"މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް" ގެ ނަމުގައި އުފައްދާ
މުއައްސަސާއަކުންނެވެ.
(ށ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ހިނގަމުންދާނީ އެކަމަށްޓަކައި
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ މިނިސްޓަރެއްގެ ބެލުމުގެ
ދަށުންނެވެ.
ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް 18. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާގެ ގޮތުން
އެންމެހައި ކަންތައްތައް އިންތިޒާމުކޮށް ދުވަހުން ދުވަހަށް ހިންގުމުގެ ޒިންމާ
އަދާކުރުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަކާއި ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ
12

އޮފް ޕްރިޒަންސްއެއް ހުންނަންވާނެއެވެ. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަންޑް އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން، ކޮމިޝަނަރ އޮފް
ޕްރިޒަންސްއަކާއި ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއެއް
ޢައްޔަނުކުރާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ.
ވަޒީފާގެ އޮނިގަނޑު 19. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި އެހެނިހެން
މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާގެ ގިންތިތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އިދާރީ އޮނިގަނޑެއް މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްއިން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. މި ބަޔާންކުރެވުނު އޮނިގަނޑުގައި
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މަޤާމުތަކުގެ ޝަރުޠުތަކާއި އެކި
ކަންކަމަށް މުވައްޒަފުން ތިބެންވާނެ ޢަދަދު ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
މި އޮނިގަނޑު ތައްޔާރުކުރެވިފައި އޮންނަންވާނީ މި ޤާނޫނާ ތަޢާރުޟުނުވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ. މި ޤާނޫނު ފާސްވާތާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
މި އޮނިގަނޑު ތައްޔާރުކޮށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކަމާބެހޭ ކޮމިޓީއަށް
ހުށަހަޅާ އެ ކޮމިޓީން ފާސްކުރަންވާނެއެވެ.
ވަޒީފާ ދިނުމާއި ވަކިކުރުން 20. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނަށް
ވަޒީފާ ދީ، ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށް، މަޤާމު ދަށްކޮށް ހަދާނީ މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ޕްރޮމޯޝަން ބޯޑުގެ ލަފާގެ މަތިން މިނިސްޓަރެވެ.
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންނަށް
ވަޒީފާ ދިނުމުގައާއި ވަޒީފާއިން ވަކި ކުރުމުގައާއި މަޤާމު ދަށްކުރުމުގައި
ޢަމަލުކުރާނީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ
13

ވަޒީފާއާބެހޭ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
މުސާރައާއި އެހެނިހެން ޢިނާޔަތްތައް 21. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންގެ
މުސާރައާއި އެހެނިހެން ޢިނާޔަތްތައް ކަނޑައަޅާނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް
އިންނެވެ. މުސާރައާއި މާލީ ޢިނާޔަތްތައް ކަނޑައެޅުމުގައި މިނިސްޓަރ އޮފް
ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ ލަފާ ހޯދަންވާނެއެވެ.
ކޮމިޝަނަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު 22. ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތިރީގައި
ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
(ހ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ
ޖަލުތަކުގެ އެންމެހައި ކަންކަން ބެލެހެއްޓުން؛
(ށ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ
ޖަލުތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި މަޞްލަޙަތު ދެމެހެއްޓުން؛
(ނ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ
ޤައިދީންގެ އެންމެހައި ކަންކަން ބެލެހެއްޓުން؛
(ރ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި
ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ މީހުން ރަނގަޅު މީހުންގެ ގޮތުގައި އަނބުރާ
މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ކުރުން؛
(ބ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި
މުވައްޒަފުންގެ އެންމެހައި ކަންކަން ބެލެހެއްޓުން؛
(ޅ) ޖަލު އޮފިސަރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު އެކުލަވާލުން؛
(ކ) ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކުން ކުރާ އެކިއެކި ޙުކުމްތައް ތަންފީޛުކުރުވުން.
14

ކޮމިޝަނަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު 23. މި ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއާ
އެހެން ފަރާތަކާ ޙަވާލުކުރުން
ޙަވާލުވެފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުން ބައެއް، ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް
ޕްރިޒަންސްއާ ނުވަތަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި އޮފިސަރަކާ ނުވަތަ އޮފިސަރުންތަކަކާ
ލިޔުމަކުން ޙަވާލުކުރެވިދާނެއެވެ.
ކޮމިޝަނަރ ޖަވާބުދާރީވުން 24. ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އޭނާގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި
ޖަވާބުދާރީވާނީ މިނިސްޓަރަށެވެ.
އޮފިސަރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި 25. (ހ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮންމެ އޮފިސަރަކުމެ މި
ވާޖިބުތައް
ޤާނޫނާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާއި ޖަލު އަމުރުތަކާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެމީހަކާ ޙަވާލުކުރެވޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
އަދާކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ކޮމިޝަނަރަށާއި ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަށާއި،
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށާއި، ޑައިރެކްޓަރ
އޮފް ޕްރިޒަންއަށާއި، ޑެޕިއުޓީ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް
އެހީތެރިވެ އެއްބާރުލުން ދިނުމާއި އެމީހުންދޭ އިރުޝާދާ އެއްގޮތަށް
ޢަމަލުކުރުމަކީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮންމެ
އޮފިސަރަކާއި މުވައްޒަފެއްގެ ވާޖިބެކެވެ.
އޮފިސަރުން ޢަމަލުކުރަންވީ 26. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުން
މައިގަނޑު އަސާސްތައް
އެމީހުންގެ މަޤާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި އަންނަނިވި މައިގަނޑު
އަސާސްތަކަށް ތަބާވާންވާނެއެވެ.
15

(ހ) ޖަލުގައި ތިބޭ ޤައިދީން، ރައްކާތެރިކަމާއި ޞުލްޙަވެރިކަމާއި،
އޯގާތެރިކަމާއެކު ބެލެހެއްޓުން؛
(ށ) ޤައިދީންނާމެދު އިންސާނިއްޔަތާ ޚިލާފު ނުވަތަ އަނިޔާވެރި ޢަމަލު
ނުހިންގުން؛
(ނ) ޖަލުގައި ހިނގާ ނުވަތަ ހިންގަން ރޭވޭ ހަމަނުޖެހުމަކާބެހޭ
މަޢުލޫމާތެއް ލިބިއްޖެނަމަ އެކަމެއް ލަސްނުކޮށް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށް އެންގުން؛
(ރ) ޤައިދީންގެ ރިހެބިލިޓޭޝަންގެ ކަންތައްތަކާއި ވެލްފެއަރގެ
ކަންތައްތަކުގައި އެމީހުންނަށް އެހީތެރިވެދިނުން؛
(ބ) ޤައިދީންނަށް ބޭނުންވާ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތެއް ނުވަތަ ޤައިދީންނަށް ދޭން
ހަމަޖެހިފައިވާ މިނޫންވެސް އެހެން ޚިދުމަތެއް ލިބިގަތުމުގައި
އެހީތެރިވުން؛
(ޅ) އެއްވެސް ފީއެއް، އިނާމެއް، ރިޝްވަތެއް، ހަދިޔާއެއް ނުވަތަ
އެނޫންވެސް އެފަދަ އެއްޗެއް ނުވަތަ އެފަދަ އެއްޗެއް ކަމުގައި
ބެލެވިދާނެ އެއްޗެއް ހޯދައި، ބަލައިނުގަތުން؛ އަދި
(ކ) ޤައިދީންގެ ފަރާތުން ނުވަތަ ޤައިދީންނާއެކު އެއްވެސް ވިޔަފާރިއެއް
ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކާގުޅޭ އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއް ނުކުރުން.
އޮފިސަރުން 27. ޖަލުގެ މުވައްޒަފުންނަށް އެމީހުންގެ މަޤާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން އެނގޭ
ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން
މަޢުލޫމާތުތައް، ސިއްރުގެ ގޮތުގައި ހިފަހައްޓަންވާނެއެވެ. މިފަދަ
މަޢުލޫމާތެއް، ޤާނޫނީ ގޮތުން ބާރު ލިބިފައިވާ މުއައްސަސާއަކުން ކުރާ
ތަޙްޤީޤަކަށް ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގެ ބޭނުމަކަށް ނުވަތަ އެ މުވައްޒަފެއްގެ ވަޒީފާ
އަދާކުރުމަށްޓަކައި ހާމަކުރަންޖެހޭ ފަރާތަކަށް ހާމަކުރާ ކުރުން ފިޔަވައި
16

އެނޫން ފަރާތަކަށް ހާމަކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
އޮފިސަރުންގެ ބާރުތައް 28. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންގެ ބާރުތައް ތިރީގައި
އެވަނީއެވެ.
(ހ) ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަންޖެހޭ މީހުން، ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ހިފައި
ހައްޔަރުކުރުން؛
(ށ) އޮފިސަރަކު އޭނާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ޤާނޫނާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ކުރާ ޞައްޙަ އަމުރަށް ނުކިޔަމަންތެރިވާ
ޤައިދީން ކިޔަމަންތެރިކުރުމުގެ ގޮތުން ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު ހުއްދަކުރާ
ގޮތެއްގެމަތިން އަދި ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު ހުއްދަކުރާ މިންވަރަކަށް
ބާރުގެ ބޭނުންކުރުން؛
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާއި ޖަލު އަމުރުތަކާ ޚިލާފުނުވާނެ
ގޮތެއްގެމަތިން ބިޑިއާއި، މުގުރާއި، ޕެޕަރ ސްޕްރޭ، ކަރުނަ ގޭސް،
ސްޓަންޓް ގްރެނޭޑް އަދި ރަޔަޓް ގިޔަރއާއި މިނޫންވެސް ގަވާއިދުން
ހުއްދަކުރެވިފައިވާ ދިފާޢީ އާލާތްތަކާއި މީހުންގެ ފުރާނައަށް ނުރައްކާ
ނުވާ ފަދަ ހަތިޔާރު ބޭނުންކުރުން؛
(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާއި ޖަލު އަމުރުތަކާ ޚިލާފުނުވާ
ގޮތަށް ޤައިދީންގެ ހަށިގަނޑާއި އެމީހުންގެ އެއްޗެހި ބަލައި
ފާސްކުރުން؛
(ބ) ޖަލުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ޖަލުގެ ކަންތައްތައް
ބެލެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދާއި ޖަލު އަމުރުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ޤައިދީންނަށް
އަމުރުކުރުން.
17

އޮފިސަރުންގެ ޙައްޤުތައް 29. އޮފިސަރުންނަށް އަންނަނިވި ޙައްޤުތައް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ހ) އޮފިސަރަކު އޭނާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ
ހަށިގަނޑަށް ނުވަތަ މުދަލަށް ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ލިބުމާއި،
ބޭސްފަރުވާ ލިބުން؛
(ށ) އޮފިސަރަކާމެދު ކުރެވޭ ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން، ޖަވާބުދާރީވުމުގެ
ފުރުޞަތެއް ލިބިދިނުމަކާ ނުލައި އޭނާއާމެދު ޑިސިޕްލިނަރީ ފިޔަވަޅެއް
ނޭޅުން؛
(ނ) އޮފިސަރެއްގެ މައްޗަށް އުފުލޭ ޝަކުވާއަކާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި
ޝަކުވާކުރާ މީހާގެ ދައުރެއް ނެތުން؛
(ރ) އޮފިސަރަކު ކުރި ކުށަކަށް އެކަށީގެންނުވާ ވަރުގެ ބޮޑު އަދަބެއް
ނުލިބުން؛
(ބ) ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ ޚިލާފު އަމުރަކަށް ކިޔަމަންތެރިނުވުމުގެ ސަބަބުން
ކުށްވެރިނުވުމާއި އެފަދަ ކަމަކާ ގުޅިގެން ޑިސިޕްލިނަރީ ފިޔަވަޅެއް
ނޭޅުން.
ސުލޫކީ މިންގަނޑު 30. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑެއް
ކޮމިޝަނަރ އެކުލަވާލައި، އެ މިންގަނޑު އޮފިސަރުންގެ މެދުގައި
ދަމަހައްޓަންވާނެއެވެ.
އޮފިސަރުންނާއި އޮފިސަރުންގެ 31. ޖަލުގެ ސަލާމަތީ ބޭނުންތަކަށްޓަކައި ނުވަތަ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު
ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުން
ތަންފީޛުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ފެނިއްޖެނަމަ،
ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޖަލު އޮފިސަރުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް
18

މުވައްޒަފުންނާއި އެމީހުންގެ ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރެވިދާނެއެވެ.
ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށްތައް 32. އޮފިސަރަކު ނުވަތަ މުވައްޒަފަކު އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް
ކޮށްފިނަމަ ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށެއް ކުރުމުގެ ކުށުން އެމީހަކު ކުށްވެރިވާނެއެވެ.
(ހ) ހުއްދަ ނެތި ނުވަތަ މަޤުބޫލު ޢުޛުރަކާ ނުލައި އެމީހަކު ޑިއުޓީގައި
ހުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތުގައި ޑިއުޓީ އަދާކުރުމަށް
ކަނޑައެޅިފައިވާ ތަނަށް ހާޒިރުނުވުން ނުވަތަ ޑިއުޓީ ވަގުތުގައި
އެތަނުގައި ނެތުން؛
(ށ) ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ކުރާ އަމުރަކަށް ކިޔަމަންނުވުން ނުވަތަ
ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެމީހަކާ ޙަވާލުކުރާ
ވާޖިބެއް އަދާ ނުކުރުމާއި ބަހުން ނުވަތަ ޢަމަލުން ނުކިޔަމަންތެރިކަން
ހާމަކުރުން؛
(ނ) ޤައިދީން ނުވަތަ ޙުކުމެއްގައި ހުރި މީހަކު ކުށެއް ކުރާކަން
އެނގިހުރެ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ނުވަތަ އަންގަންޖެހޭ
ފަރާތަކަށް ނޭންގުން؛
(ރ) ޖަލުގައި ހުންނަ ތަކެތި ނުވަތަ ފައިސާ އަމިއްލަ ކަންކަމަށް
ބޭނުންކުރުން؛
(ބ) ޖަލުގައި ހުންނަ ތަކެތީގެ ތެރެއިން އެމީހަކު ޒިންމާވާންޖެހޭ އެއްޗެއް
ބެލެހެއްޓުމުގައި ފަރުވާކުޑަކުރުން؛
(ޅ) އެމީހަކު އަދާކުރާ ވަޒީފާއާ ފުށުއަރާ ކަމެއް ނުވަތަ މަސައްކަތެއް
ކުރުން ނުވަތަ އެފަދަ ކަމެއް ކުރުމުގައި ބައިވެރިވުން ނުވަތަ
އެމީހަކު ވަޒީފާގައި ކުރާ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ހުރަސްއެޅޭ ބާވަތުގެ
ޙަރަކާތެއްގައި ބައިވެރިވުން؛
19

(ކ) ރިޝްވަތު ހިފުން ނުވަތަ ރިޝްވަތުކަމަށް ބެލެވިދާނެ ޙާލަތެއްގައި
ވަޒީފާގެގޮތުން މުޢާމަލާތުކުރަންޖެހޭ މީހެއްގެ އަތުން ނުވަތަ
ޤައިދީއެއްގެ އަތުން ނުވަތަ ޤައިދީއަކާ ގުޅުންހުރި މީހެއްގެ އަތުން
ހަދިޔާ ނުވަތަ އެފަދަ އެހެނިހެން ތަކެތި ބަލައިގަތުން؛
(އ) މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް އެއްވެސް
އެއްޗެއް ޤައިދީއަކަށް ނުވަތަ ޤައިދީއެއްގެ ފަރާތުން އެހެން
ޤައިދީއަކަށް ރައްދުކޮށްދީ، ޖަލުގެ ތެރެއަށް ގެނެސް ނުވަތަ ޖަލުން
ބޭރަށް ނެރެ ނުވަތަ ޖަލުގެ ތެރެއަށް ވައްދަން އުޅެ ނުވަތަ ޖަލުން
ބޭރަށް ނެރެން އުޅެ ނުވަތަ ޖަލުގެ ތެރެއަށް ވެއްދުމަށް ނުވަތަ
ޖަލުން ބޭރަށް ނެރުމަށް ހުއްދަކޮށް، ނުވަތަ އެފަދަ ކަމަކަށް
މަގުފަހިކޮށްދިނުން؛
(ވ) އޮފިސަރަކަށް ނުވަތަ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ދޮގު މަޢުލޫމާތު
ދިނުން؛
(މ) ޤައިދީއަކު ފިލުމުގައި އެހީތެރިވުން ނުވަތަ އެމީހެއްގެ އިހުމާލުން
ޤައިދީއަކު ފިލަން މެދުވެރިވުން؛
(ފ) ޤައިދީއަކާމެދު މާރާމާރީ ހިންގުމާއި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ނޫންގޮތަކަށް އެއްވެސް ޤައިދީއެއްގެ ގަޔަށް އަތްލުން؛
(ދ) އެއްވެސް މުވައްޒަފެއް ނުވަތަ ޤައިދީއަކާމެދު އިންސާނިއްޔަތާ ޚިލާފު
ނުވަތަ އަނިޔާވެރި ޢަމަލެއް ހިންގުން.
ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށްތަކުގެ އަދަބު 33. މި ޤާނޫނުގެ އެހެން މާއްދާތަކާ ތަޢާރުޟުނުވާ ގޮތުގެމަތިން އޮފިސަރުން
ނުވަތަ މުވައްޒަފުން ކުރާ ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށްތަކަށް އަންނަނިވި އަދަބުތަކުގެ
ތެރެއިން އަދަބެއް ނުވަތަ އަދަބުތަކެއް ދެވިދާނެއެވެ.
20

(ހ) ނަސޭހަތްދިނުން؛
(ށ) އިންޒާރުދިނުން؛
(ނ) 7 (ހަތެއް) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތުގެމަތިން ޑިއުޓީ
އިތުރުކުރުން؛
(ރ) އޮފިސަރުގެ މުސާރައިގެ ތެރެއިން ގިނަވެގެން 1 (އެކެއް) މަހުގެ
މުސާރައިގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައި ކެނޑުން؛
(ބ) މަޤާމު ދަށްކުރުން؛
(ޅ) ސަސްޕެންޑްކުރުން؛
(ކ) ގެއްލުމުގެ ބަދަލުދޭން އެންގުން؛
(އ) ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން.
ޑިސިޕްލިނަރީ 34. (ހ) އޮފިސަރަކު ނުވަތަ މުވައްޒަފަކު ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށެއް ކުރިކަމަށް
ކުށަށް ފިޔަވަޅު އެޅުން
ބެލެވޭ ޙާލަތުގައި، އޭނާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު
ލިބިދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ މައްސަލައެއް ނިންމަންވާނީ އޭނާގެ
ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ލިޔުންތަކާއި އެ މައްސަލައިގައި ލިބެންހުރި
އެންމެހައި މަޢުލޫމާތުތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައެވެ.
(ށ) އޮފިސަރަކު ނުވަތަ މުވައްޒަފަކު ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށެއް ކުރިކަމަށް
ބެލެވޭ ޙާލަތުގައި، އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތުތައް ލިޔުމުން އެ
އޮފިސަރަށް ނުވަތަ އެ މުވައްޒަފަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(1) އޮފިސަރު ނުވަތަ މުވައްޒަފު ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ
ކުށަކީ ކޮބައިކަން؛
(2) ކަމާ ގުޅޭގޮތުން ގަވާއިދުން ދިނުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ
މަޢުލޫމާތު.
21

(ނ) ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށަކާބެހޭ ގޮތުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ނިންމި
ގޮތާމެދު އޮފިސަރު ނުވަތަ މުވައްޒަފު ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ، އެ
މައްސަލަ ބަލައިދިނުން އެދި 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި
ޤާނޫނުގެ 45 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑަށް
ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށްތަކަށް އަދަބު 35. (ހ) ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށެއް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ އޮފިސަރު
ދެވޭނެ ގޮތް
ނުވަތަ މުވައްޒަފު އޭނާގެ ދިފާޢުގައި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކާއި އެ
މައްސަލައާގުޅޭ އެހެނިހެން މަޢުލޫމާތުތަކާއި ބަޔާންތަކަށް
ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، މި ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަބުތަކުގެ ތެރެއިން އެ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ) އަދި
(ނ) ގައިވާ އަދަބު ދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އިން ފެށިގެން (އ) ގެ
ނިޔަލަށް ހުރި މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަބުތައް ދެވޭނީ
ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑުގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން މިނިސްޓަރަށެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިން ފެށިގެން (އ) ގެ
ނިޔަލަށް ހުރި މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަބުތައް ދިނުމުގައި
އެއް އަދަބަށްވުރެ ގިނަ އަދަބު އެއްފަހަރާ ދިނުމަކަށް މި މާއްދާ
ހުރަހެއް ނާޅައެވެ. ނަމަވެސް، އެފަދައިން އަދަބު
ކަނޑައެޅުމުގައިވެސް، މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު ހިނގާނެއެވެ.
22

ތަމްރީން ދިނުމާއި މީހުން ބިނާ 36. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް
ކުރުން
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނަށް ތަމްރީން ލިބިދޭންވާނެއެވެ.
މަޤާމުގެ ކުރިއެރުން ދިނުމާއި 37. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް
ޝަރަފުގެ ނިޝާން ދިނުން
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންނަށް މަޤާމުގެ
ކުރިއެރުން ދިނުމާއި ޝަރަފުގެ ނިޝާން ދިނުމަށް ކަނޑައަޅާނީ
މިނިސްޓަރެވެ.
(ށ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނަށް މަޤާމުގެ
ކުރިއެރުން ދިނުމާއި ޝަރަފުގެ ނިޝާން ދިނުމުގެ އެންމެހައި
ކަންތައް ހިންގައި، ބަލަހައްޓައި އަދި އެކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން
މިނިސްޓަރަށް ލަފާދޭނެ 7 (ހަތެއް) މެންބަރުންގެ ކޮމިޓީއެއް
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން
މިނިސްޓަރު އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.
ޔުނީފޯމާއި ޝަރަފުގެ ނިޝާން 38. މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހުއްދަ ދޭންޖެހޭ
ހުއްދަނެތި ބޭނުންކުރުން
ފަރާތްތަކުން ހުއްދަ ލިބިގެން މެނުވީ މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި
ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ކަމެއް ކޮށްފިނަމަ، އެމީހަކު ނުވަތަ އެބަޔަކު މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ކުށްވެރިވާނެއެވެ.
(ހ) ޖަލު އޮފިސަރުން ބޭނުން ކުރުމަށް ހުއްދަދީފައިވާ ރަސްމީ ޔުނީފޯމެއް
ނުވަތަ ޝަރަފުގެ ނިޝާނެއް އުފެއްދުން، ވިއްކުން، ބޭނުންކުރުން،
ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަނެތް މީހަކަށް ދިނުން.
(ށ) ޖަލު އޮފިސަރުން ބޭނުންކުރުމަށް ހުއްދަ ދެވިފައިވާ ރަސްމީ
ޔުނީފޯމެއް ނުވަތަ ޝަރަފުގެ ނިޝާނެއް ނުވަތަ އެފަދަ އެއްޗެއްގެ
23

ނަކަލެއް މީހަކު ނުވަތަ ބަޔަކު އުފެއްދުން ނުވަތަ ބޭނުންކުރުން.
ޝަރަފުވެރިކަމާއެކު ވަޒީފާއިން 39. (ހ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާ މީހުން
ވަކިވުމާއި އިސްތިޢުފާ ދިނުން
ފިޔަވައި، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއިން ވަކިވާ
ކޮންމެ މީހަކީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދުގެ
ދަށުން ޝަރަފުވެރިކަމާއިއެކު ވަޒީފާއިން ވަކިވި މީހެއްކަމަށް
ކަނޑައެޅޭނެއެވެ.
(ށ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކު ރިޓަޔަރ
ކުރެވޭނެ، އަންނަނިވި ގޮތްތައް ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދުގައި
ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) ރޭންކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އުމުރު ހަމަވުން.
(2) ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި މުއްދަތަކަށް އެއް މަޤާމެއްގައި
ހުރުމުން.
(3) ޞިއްޙީ ޙާލަތު ތަންނުދިނުން.
(4) އަމިއްލައަށް އެދުން.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޝަރަފުވެރިކަމާއެކު
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއިން ވަކިވާ މީހުންނަށް
ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ޚާއްޞަ ޢިނާޔަތާއި
އިމްތިޔާޒް ލިބިދެވޭނެއެވެ.
(ރ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާ އަދާކުރެވޭނެ އެންމެ
ދޮށީ އުމުރަކީ 65 (ފަސްދޮޅަސް ފަހެއް) އަހަރެވެ. މި މާއްދާއަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަންފަށާތާ 1 (އެކެއް)
އަހަރުދުވަސް ވުމުންނެވެ.
24

(ބ) ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއާއި ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް
ޕްރިޒަންސް އިސްތިޢުފާ ދޭން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، ސަބަބު ބަޔާންކޮށް
މިނިސްޓަރަށް ލިޔުމެއް ފޮނުވަން ވާނެއެވެ. އެހެނިހެން ރޭންކުތަކުގެ
މުވައްޒަފުން އިސްތިޢުފާ ދޭން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، ސަބަބު ބަޔާންކޮށް
ލިޔުމަކުން ކޮމިޝަނަރަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
(ޅ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފެއް ވަޒީފާއިން
ވަކިކުރެވިފައިވަނީ މި ޤާނޫނުގެ 40 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ
ޙާލަތުންކުރެ ޙާލަތެއްގައިނަމަ މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ލިބިދޭ
އެއްވެސް ޢިނާޔަތެއް ނުވަތަ އިމްތިޔާޒެއް އެމީހަކަށް ނުލިބޭނެއެވެ.
ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން 40. ވަޒީފާއަށް ފިލައިގެން ނުވަތަ އަޚްލާޤީ މައްސަލައެއް ދިމާވެގެން، ނުވަތަ
ކުށެއް ކޮށްގެން، ނުވަތަ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދަކާ
ޚިލާފުވެގެން، އެމީހަކު މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއިން
ވަކިކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރާއި ބާރު މިޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ވަޒީފާއަށް ފިލުން 41. (ހ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާ ދޫކޮށް
ފިލައިގެން ހިނގައްޖެނަމަ ނުވަތަ ވަޒީފާއިން ފިލައިގެން ދާން
އުޅެފިނަމަ، އެމީހަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބު ދެވޭނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ
މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ފިލިކަމަށް ބެލެވޭނީ، މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން އެމީހަކާ ޙަވާލުކޮށްފައިވާ
25

މަސްއޫލިއްޔަތުން އަމިއްލައަށް ބަރީއަވެ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްއިން އެމީހަކާ ޙަވާލުކޮށްފައިވާ ޑިއުޓީ ހުއްދަނެތި ދޫކޮށް
ދިއުމުން، ނުވަތަ ހުއްދަ ނުހޯދާ 14 (ސާދަ) ދުވަސް ވަންދެން
ވަޒީފާއަށް ހާޒިރުނުވެ ހުރުމުން، ނުވަތަ ކުއްލި ޙާލަތެއްގައި،
އެމީހަކުގެ މައްޗަށް ހުރި ވެރިއަކު ކުރާ އަމުރަކާ ޚިލާފަށް ވަޒީފާއަށް
ނުނިކުމެ ހުރުމުން، ނުވަތަ ނުކުތުމަށް ދެކޮޅު ހެދުމުން، ނުވަތަ
ޤައިދީން ބެލެހެއްޓުމުގައި ހިންގާ ޚާއްޞަ އޮޕަރޭޝަނަލް ޙާލަތެއްގައި
އެކަން އެނގި ހުރެ ފިލުމުން ނުވަތަ އަޅާނުލާ ހުރުމުންނެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއަށް ފިލައިގެން
ދިއުމަށް ބާރުއަޅައި ނުވަތަ ހިތްވަރުދީ ނުވަތަ އެހީތެރިވެއްޖެ ކޮންމެ
މީހަކު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށްވެރިވާނެއެވެ.
ޚިދުމަތުގައި އުޅެނިކޮށް ލިބޭ އަނިޔާ 42. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކު ޚިދުމަތުގައި އުޅެނިކޮށް
އަނިޔާ ލިބިއްޖެނަމަ ނުވަތަ ނުކުޅެދޭ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެމީހަކަށް ޙައްޤު
ބަދަލު ލިބިދެވޭނެއެވެ.
ވެލްފެއަރ ފަންޑު 43. (ހ) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ވެލްފެއަރގެ
ކަންތައް ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ވެލްފެއަރ ފަންޑެއް އުފައްދައި އެ
ފަންޑުން މުވައްޒަފުންގެ ވެލްފެއަރ ކަންތަކަށް ހޭދަކުރުމުގެ ހުއްދަ
މިނިސްޓަރަށް ދެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މިނިސްޓަރަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން
26

ވެލްފެއަރ ފަންޑު އުފައްދައި ހިންގުން ކޮމިޝަނަރ އޮފް
ޕްރިޒަންސްއާ ޙަވާލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު މިނިސްޓަރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވެލްފެއަރ ފަންޑު
ކުރިއަރުވައި، އިތުރަށް ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ
މުވައްޒަފުންނާއި އެ މުވައްޒަފުންގެ ޢާއިލާތަކަށާއި، އަދި މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއިން ޝަރަފުވެރިކަމާއެކު ވަކިވާ
މީހުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން ކޯޕަރޭޓިވް އުސޫލުން
ވިޔަފާރިކުރެވިދާނެއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ ވިޔަފާރިކުރުމަށްޓަކައި
އުފައްދަންޖެހޭ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞު، ޖަމްޢިއްޔާ ނުވަތަ ޖަމާޢަތްތައް
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން
އުފެއްދުމަށް، އެކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ހުއްދަ
ދިނުމުގެ އިޚްތިޔާރު މިނިސްޓަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ޖަލު އޮފިސަރުންގެ ހުވައި 44. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް
އުފެދުމާއެކު، ޖަލު އޮފިސަރުން އަދާކުރަންޖެހޭ ވާޖިބުތައް އަދާކޮށް،
އުފުލަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ޒިންމާދާރުގޮތެއްގައި
އުފުލުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ ހުވައި ހުރިހާ
އޮފިސަރުން ކުރަންޖެހޭނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އުފެދި އެސަރވިސްގެ ވަޒީފާ ދެވޭ ކޮންމެ
27

އޮފިސަރަކު މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އޮފިސަރުންގެ
ހުވައި ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމަތީގައި ކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) އޮފިސަރުންގެ ހުވައިގެ މަތީ ދެމިތިބުމަކީ ކޮންމެ އޮފިސަރަކަށް ވާޖިބު
ކަމެކެވެ.
ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑު 45. (ހ) ޤައިދީންނާއި އޮފިސަރުން ކުރާ ކުށްތައް ބަލައި ފިޔަވަޅު
އެޅުމަށްޓަކައި ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑެއް މިނިސްޓަރު
ޢައްޔަނުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބޯޑުގެ މަސައްކަތަކަށްވާނީ، ޖަލު
އޮފިސަރުން ކުރާ ޑިސިޕްލިނަރީ ކުށްތައް ބަލައި ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި
ކޮމިޝަނަރަށް ލަފާދިނުމާއި، ޤައިދީން ކުރާ ޖަލު ކުށްތަކާގުޅޭ
މައްސަލަތައް ބެލުމެވެ.
(ނ) ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑުން މައްސަލައެއް ބެލުމުގައި އެމީހުންގެ
ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރަންވާނީ، އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ
އިރުޝާދަކަށް ނުވަތަ ނުފޫޒަކަށް ނުލެނބި، މިނިވަންކަމާއެކު
އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ބުރަނުވާ ޙާލަތުގައެވެ.
(ރ) ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑުން އެ ބޯޑަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް ބަލަމުންދާ
ދިއުމުގައި އެ މައްސަލައެއްގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަށް އަނގަބަހުން
ކަންކަން ހުށަހެޅުމާއި މައްސަލައާގުޅޭ ހެކި ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު
ލިބިދޭންވާނެއެވެ.
(ބ) ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑުން އެ ބޯޑަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބަލަމުންދާ
ދިއުމުގައި މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަށް އޭނާގެ ފަރާތުން
ދައްކަންޖެހޭ ވާހަކަތައް ދެއްކުމަށާއި ހުށަހަޅަންޖެހޭ ހުށަހެޅުންތައް
28

ހުށަހެޅުމަށް އޭނާ ކަނޑައަޅާ މީހަކު ޢައްޔަނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު
ލިބިދޭންވާނެއެވެ.
ކުއްލި ޙާލަތުގައި ފުލުހުންނާއި 46. (ހ) ކުއްލި ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް
ސިފައިންގެ އެހީ ހޯދުން
އެހީތެރިވުމުގެ ގޮތުން، ކޮމިޝަނަރުގެ ހުއްދައާއެކު ޖަލުގައި ތިބޭ
އޮފިސަރުންގެ ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ފުލުހުންގެ ނުވަތަ ސިފައިންގެ
އެހީތެރިކަން ހޯދިދާނެއެވެ. އެގޮތުން ފުލުހުންގެ ނުވަތަ ސިފައިންގެ
އެހީތެރިކަން ހޯދައިފިނަމަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮފިސަރުންނަށް
ލިބިދޭ އެންމެހައި ބާރުތައް އެފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ށ) ޖަލުގައި ކުއްލި ޙާލަތެއް ދިމާވެގެން ސިފައިން ނުވަތަ ފުލުހުންގެ
އެހީތެރިކަން ހޯދުމާއި އަދި އެހީތެރިކަން ލިބިގަތުމާބެހޭ ގަވާއިދެއް
މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ކޮމިޝަނަރ އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ. މި
ގަވާއިދުގައި ފުލުހުން ނުވަތަ ސިފައިންގެ އެހީތެރިކަން ހޯދޭނެ
ޙާލަތްތަކާއި ގޮތްތަކާއި އަދި މިފަދަ އެހީތެރިކަން ލިބިގަތުމުގައި
ކަންކުރާނެ ގޮތުގެ ތަފްޞީލުތައް ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
ފަސްވަނަ ބާބު
ޖަލުގައި މީހުން ބަންދުކުރުން
29

ޖަލުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމުގެ 47. (ހ) ޖަލުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމުގައި ގެންގުޅެންވާނެ އުސޫލަކީ
އުސޫލު
ބަންދުވުން ފިޔަވައި އިތުރު އަދަބެއް އެމީހުންނަށް ނުދިނުމާއި
އެމީހުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އެހެން އަސާސީ ޙައްޤެއް
ނިގުޅައިނުގަތުމެވެ.
(ށ) ޖަލުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި މަޞްލަޙަތު ދެމެހެއްޓުމާއި ޤައިދީން
އިޞްލާޙުކުރުމަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ މިންވަރަށް، މި ޤާނޫނާއި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ޤައިދީންގެ އަސާސީ
ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެއިން ބައެއް ހިފެހެއްޓުމާއި، ޖަލުގައި ޤައިދީއަކު
ހިންގާ ޢަމަލަކާ ގުޅިގެން ގަވާއިދުގައި ނުވަތަ ޖަލު އަމުރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޞްލާޙީ ފިޔަވަޅެއް އެޅުމަކުން، މި މާއްދާގެ (ހ)
ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފުވީ ކަމަކަށް ނުބެލެވޭނެއެވެ.
ބަންދުކުރުމުގެ ކުރިން 48. އެއްވެސް މީހަކު ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ ކުރިން، އަންނަނިވި ކަންކަން
ކަށަވަރުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން
ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
(ހ) ބަންދުކުރެވޭ މީހަކީ ކާކުކަން؛
(ށ) އެމީހަކީ، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ކުށެއް ސާބިތުވެފައިނުވާ މީހެއްނަމަ،
އެމީހަކު ބަންދުކުރެވެނީ ކޮން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުންތޯއާއި އެ ޤާނޫނަކާ
އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންތޯ؛
(ނ) އެމީހަކީ، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ކުށެއް ސާބިތުވެފައިވާ މީހެއްނަމަ،
އެމީހަކު ބަންދުކުރުމަށް ކޯޓުން ޙުކުމް ކޮށްފައިވޭތޯ.
ބަންދުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު 49. ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމަށް ގެނެވޭ ކޮންމެ ޤައިދީއަކާ ގުޅިގެން ތިރީގައިވާ
ކަންކަން މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.
30

(ހ) އެމީހާ ބަންދުކުރުމާބެހޭ ލިޔެކިޔުންތައް ފުރިހަމަކުރުން؛
(ށ) އެމީހަކު ބަލައި ފާސްކޮށް، އެމީހެއްގެ އަތުގައި ޖަލަށް
އެތެރެނުކުރެވޭނެ އެއްޗެއް ހުރިތޯ ބެލުމާއި، އެފަދަ އެއްޗެއް ހުރިނަމަ
އަތުލުން؛ މިގޮތުން އަތުލެވޭ ތަކެއްޗާމެދު ޢަމަލުކުރެވޭ ގޮތުގެ
ގަވާއިދެއް ހެދިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ނ) އެމީހެއްގެ ސަލާމަތީ ގިންތި ކަނޑައެޅުން؛
(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މެޑިކަލް
އެސެސްމަންޓް ފުރިހަމަކުރުން؛
(ބ) ޖަލުގައި ހުންނަ ދުވަސްތަކުގައި އެމީހަކު ކުރާނެ މަސައްކަތާއި
ކުރަންޖެހޭ އެނޫންވެސް ކަންކަން ބަޔާންކުރާ ޕްރޮގްރާމް
ކަނޑައެޅުން؛
(ޅ) ޖަލުގައި އުޅެންވާ ގޮތާއި ޖަލުން ލިބޭނެ ޚިދުމަތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ދީ
އަހުލުވެރިކުރުވުން.
ޤައިދީންގެ މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓް 50. (ހ) ކޮންމެ ޤައިދީއަކުވެސް ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ ކުރިން މެޑިކަލް
ހެދުން
އޮފިސަރު ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ ނަރުހެއް އެ ޤައިދީއެއްގެ މެޑިކަލް
އެސެސްމަންޓެއް ހަދަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހަދާ މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓް
ހަދަންވާނީ އަންނަނިވި ކަންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައެވެ.
(1) ޖިސްމާނީ ގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން އެއްވެސް
ކަހަލަ ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވޭތޯ ބެލުމަށާއި؛
(2) އެމީހަކަށް ބޭނުންވަނީ ކޮންކަހަލަ ފަރުވާއެއްތޯ
ދެނެގަތުމަށާއި؛
31

(3) ގައިން ގަޔަށް އަރާ ބައްޔެއް އެމީހެއްގައި ހުރުމުގެ
ސަބަބުން އޭނާ އެކަހެރި ކުރުން މުހިންމުތޯ ބެލުމަށާއި؛
(4) ޖިސްމާނީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގެއްލުމުގެ ސަބަބުން ފަރުވާ
ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ދަތިވެދާނެ ކަމެއް ހުރިތޯ ބެލުމަށާއި؛
އަދި
(5) އެމީހަކު މަސައްކަތްކުރުމަށް ޖިސްމާނީ ގޮތުން ތަންދޭތޯ
ބެލުމަށެވެ.
އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުން ވަކިން 51. ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުން ބައިތިއްބަންވާނީ
ބޭތިއްބުން
ވަކިންނެވެ.
ތުއްތުކުދިން ބަލަންޖެހޭ މައިން 52. (ހ) ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ އަންހެނެއްގެ 2 (ދޭއް) އަހަރު ނުފުރޭ
ކުއްޖަކު ހުރެފައި، އަދި އެކުއްޖާއަށް ގާތުން ކިރު ދޭނަމަ މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
އެކުއްޖާ އޭނާގެ މަންމަގެ ގާތުގައި ބަހައްޓަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން
ބެހެއްޓޭނީ ކުއްޖާގެ އުމުރުން 2 (ދޭއް) އަހަރު ވަންދެންނެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ގާތުގައި ދަރިން ގެންގުޅޭ
އަންހެނުން ބައިތިއްބާނެ ތަނަކާއި، އެކުދިންނަށް ލިބެންޖެހޭ ޞިއްޙީ
ފަރުވާއާއި ކެއުން ބުއިމުގެ އުސޫލު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ގައި ބުނާފަދަ 6
(ހައެއް) މަސް ނުފުރޭ ކުއްޖާއަށް ގާތުން ކިރުދީ އެކުއްޖާއަށް 6
(ހައެއް) މަސް ފުރެންދެން ކުއްޖާގެ ގާތުގައި ޖަލުންބޭރުގައި ހުރުމަށް
32

މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާއިން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ
އެއްގޮތަށް ޤައިދީ ނުވަތަ ބަންދުގައިވާ މީހާ ޢަމަލުކުރާނީ މި
ޤާނޫނުގެ 109 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ޤައިދީންގެ މަޢުލޫމާތު ބެލެހެއްޓުން 53. (ހ) ކޮންމެ ޖަލެއްގައިވެސް އެ ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ޤައިދީންގެ
ރަޖިސްޓަރީއެއް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ލިޔެ
ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ރަޖިސްޓަރީގެ އިތުރުން، އެ
ޖަލެއްގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ ކޮންމެ ޤައިދީއަކާ ގުޅޭގޮތުން، ތިރީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު އެކުލެވޭ ފައިލެއް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަން ލިޔެ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
(1) ބަންދުކުރެވޭ މީހަކީ ކާކުކަން؛
(2) ބަންދުކުރެވިފައިވާ ސަބަބާއި، މުއްދަތު އަދި އެކަމަށް
އަމުރުކުރި ފަރާތް؛
(3) ބަންދުކުރެވުނު ތާރީޚާއި ގަޑި؛
(4) އެމީހެއްގެ ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ؛
(5) އެމީހަކު ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވުނުއިރު ހުރި ޞިއްޙީ ޙާލަތު؛
(6) އެމީހެއްގެ މެޑިކަލް ހިސްޓްރީ؛
(7) އެމީހެއްގެ ކުރީގެ ކުށުގެ ރެކޯޑު؛
(8) އެމީހަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޕްރޮގްރާމް؛
(9) އެމީހަކީ ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބިދެވޭނެ މީހެއްނަމަ އެކަން
އަދި ޕެރޯލަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ތާރީޚް؛
33

(10) ޖަލުން ދޫކޮށްލެވޭނެ ތާރީޚް؛
(11) ކުއްލި ޙާލަތެއްގައި ގުޅާނެ ރާއްޖޭގައި ހުރި އެމީހެއްގެ
ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިއަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތު.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޤައިދީންގެ ފައިލުގެ މާސްޓަރ
ކޮޕީ އޮންނަންވާނީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މައި
އިދާރާގައެވެ. ޖަލުގައި އޮންނަންވާނީ ކޮޕީއެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޤައިދީންގެ ފައިލުގައި ހިމެނުމަށް
އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަޢުލޫމާތުތަކަށް އަންނަ ބަދަލުތައް
ގަވާއިދުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ލިޔެ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
އަދި އެގޮތުން ގެންނަ ބަދަލުތައް، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްގެ މައި އިދާރާއަށް ފޮނުވުމަކީ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންގެ ޒިންމާއެކެވެ.
ބަންދުކުރާއިރު ޤައިދީންގެ އަތުގައި 54. (ހ) މީހަކު ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ ހިނދު، އޭނާގެ އަތުގައި އޭނާގެ
ހުންނަ މުދާ
އެއްވެސް އަމިއްލަ މިލްކިއްޔާތެއްވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާ
ކަނޑައަޅާ އޭނާގެ ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިއަކާ 90 (ނުވަދިހަ)
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތުން މީހަކު
ކަނޑަނާޅައިފިނަމަ ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިއަކު
ތަކެއްޗާ ޙަވާލުނުވެއްޖެނަމަ، އެމީހަކު ޙުކުމް ތަންފީޛުކޮށް ނިމުމުން،
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން އެތަކެތި އޭނާއާއި
ޙަވާލުކުރަންވާނެއެވެ. ގިނަ ދުވަހަށް ނުބެހެއްޓޭ ހަލާކުވެ ނެތިދާފަދަ
އެއްޗެއްވާނަމަ، އެކަމާ ގުޅޭ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ނައްތާލެވޭނެއެވެ.
(ށ) މީހަކު ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ ހިނދު، އޭނާގެ އަތުގައި ޤާނޫނާއި
34

ގަވާއިދާ ޚިލާފު އެއްޗެއްވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް، ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަން ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ނައްތާލެވޭނެއެވެ.
ޤައިދީން ތަންތަނަށް ގެންގޮސް 55. (ހ) ޤައިދީން އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަށް ގެންގޮސް ގެނެސް ހަދަންވާނީ
ގެނެސް ހެދުން
ޤައިދީންނަށް ފިލައިގެން ނުދެވޭނެ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ.
(ށ) ޤައިދީން އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ގެންދިއުމުގައި، ނުވަތަ ގެންދާ
ފަރާތެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ވަނިކޮށް ޤައިދީއަކު ފިލައިފިނަމަ،
އެކަމާ އިހުމާލުވާ ފަރާތަކާމެދު ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން، މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހޭނެއެވެ.
(ނ) ޤައިދީން އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަށް ގެންދިއުމަށް ބޭނުންކުރާ
އުޅަނދު ހުންނަންވާނީ އިންސްޕެކްޓަރ ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑަކަށް
ވައި ދައުރުވާނެ ފަދައިން ރައްކާތެރިކަމާއެކު ތައްޔާރުކުރެވިފައިކަން
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.
ޤައިދީންނަށް ސަލާމަތީ ގިންތީގެ 56. (ހ) ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ ކޮންމެ މީހަކުވެސް އެމީހަކު ޖަލުގައި
ދަރަޖަ ކަނޑައެޅުން
ބަންދުކުރާތާ 21 (އެކާވީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ޤާނޫނުގެ
ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެމީހަކަށް ސަލާމަތީ ގިންތީގެ
ދަރަޖަ ކަނޑައަޅައި، އެގޮތުން ކަނޑައެޅޭ ސަލާމަތީ ގިންތީގެ
ދަރަޖައާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެމީހަކު ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައި
ބަހައްޓާނެ ތަނެއް ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.
(ށ) ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ ކަނޑައަޅާނީ އެމީހަކު ޖަލުގައި ނުވަތަ
ޖަލުގެ ބައެއްގައި ބެހެއްޓުމުގައި އެމީހަކު ބަލަހައްޓާނެ މިންވަރަކާއި
35

އަދި އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓާނެ ޖަލުގެ ސަރަޙައްދެއް
ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައެވެ.
(ނ) ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހެއްގެ ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ
ކަނޑައެޅުމުގައި، އެމީހެއްގެ ފަރާތުން ޖަލުގެ ސަލާމަތާއި
ރައްކާތެރިކަމަށް ލިބިދާނެ ގެއްލުމަކަށާއި، އެމީހެއްގެ ފަރާތުން
ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ އެހެން މީހުންނަށް ލިބިދާނެ
ގެއްލުމަކަށާއި އަދި ޖަލުގައި ތިބި އެހެން މީހުންގެ ފަރާތުން
އެމީހަކަށް ލިބިދާނެ ގެއްލުމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި
އެމީހާ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ދީފާނެ ގެއްލުމަކަށްވެސް ބެލެންވާނެއެވެ.
(ރ) ޤައިދީންގެ ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ ކަނޑައެޅުމުގައި އަންނަނިވި
ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އެމީހަކު ކުރި ކުށުގެ ބާވަތާއި ކުށުގެ ކުޑަ ބޮޑުމިން؛
(2) ކުރީގެ ކުށުގެ ރެކޯޑެއްވާނަމަ، އެ ރެކޯޑު؛
(3) އޭނާގެ ޞިއްޙީ ޙާލަތާއި ނަފްސާނީ ޙާލަތް؛
(4) އޭނާގެ އުމުރު؛
(5) އޭނާގެ މައްޗަށް އެހެން ކުށަކާ ގުޅިގެން ދަޢުވާއެއް
އުފުލިފައިވާނަމަ އެކަން؛
(6) ކުރިން ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާނަމަ، ޖަލުގައި ހޭދަކުރި
މުއްދަތުގައި އޭނާގެ ޢަމަލުތައް ހުރި ގޮތް؛
(7) ކުރިން ޖަލުން ފިލާފައިވާނަމަ ނުވަތަ ފިލަން
މަސައްކަތްކޮށްފައިވާނަމަ އެކަން؛
(8) ކުރިން ސަލާމަތީ ގިންތިއެއް ކަނޑައެޅުމަށްފަހު އެ ގިންތި
ބަދަލުކޮށްފައިވާނަމަ އެކަން؛
36

(9) އޭނާގެ ފަރާތުން އެހެން ޤައިދީންނަށް ނުރައްކާވެދާނެ
މިންވަރު؛
(10) އޭނާ ކުރި ކުށުގެ ސަބަބުން އަނިޔާ ލިބުނު މީހާއާ ތިމާގެ
ނުވަތަ ގުޅުންހުރި މީހަކު އެ ޖަލުގައިވާނަމަ، އެކަން.
(ބ) އެމީހެއްގެ ފަރާތުން ނުރައްކާވެދާނެ މިންވަރަށް ބަލައި، އެމީހަކަށް
ކަނޑައަޅަންވާނީ ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ގޮތުން ކަނޑައެޅެން އޮތް
އެންމެ ދަށު ދަރަޖައެވެ.
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ 57. (ހ) އެއްވެސް ޤައިދީއަކަށް ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖައެއް
ކަނޑައެޅިކަން ނުވަތަ
ކަނޑައަޅައިފިނަމަ ނުވަތަ ކަނޑައަޅާފައިވާ ދަރަޖަ
މުރާޖަޢާކުރިކަން އެންގުން
މުރާޖަޢާކޮށްފިނަމަ، އެފަދައިން ކަނޑައެޅި ނުވަތަ މުރާޖަޢާކުރި
ދުވަހުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސަބަބު
ބަޔާންކޮށް، އެކަން ލިޔުމަކުން އެމީހަކަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް
ފެނިއްޖެނަމަ މި މާއްދާގެ (ހ) އަށް ޢަމަލުކުރާކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ.
(1) ޤައުމީ ސަލާމަތަށްޓަކައި؛
(2) ޖަލުގައި ކުށްކުރުމާއި ހަމަނުޖެހުން މަދުކުރުމަށް؛
(3) ތިންވަނަ ފަރާތެއް ޙިމާޔަތްކުރުމަށް.
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަތައް 58. (ހ) ސަލާމަތީ ގިންތީގެ އެންމެ ދަށު ދަރަޖައިގައި ތިބޭ ޤައިދީން
މުރާޖަޢާކުރުން
ފިޔަވައި، އެހެން ޤައިދީންގެ ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ އެންމެ
މަދުވެގެން އަހަރަކު 1 (އެކެއް) ފަހަރު މުރާޖަޢާކުރަންވާނެއެވެ.
37

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، ސަލާމަތީ ގިންތީގެ
އެންމެ ދަށު ދަރަޖައިގައި ތިބޭ ޤައިދީންގެ ތެރެއިން ވަކި
ޤައިދީއެއްގެ ޢަމަލުތައް ހުންނަ ގޮތުން، އޭނާއަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ މުރާޖަޢާކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ޑައިރެކްޓަރ
އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އޭނާގެ ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ
މުރާޖަޢާކުރަންވާނެއެވެ.
(ނ) ޤައިދީއެއް ކުރާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ނުވަތަ އޭނާގެ އަޚްލާޤީ
މިންގަނޑު ހުރި ގޮތުގެ ސަބަބުން، އެމީހެއްގެ ސަލާމަތީ ގިންތި
މައްޗަށް ޖައްސަންޖެހޭފަދަ ކަމެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އެމީހެއްގެ
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ ލަސްނުކޮށް މުރާޖަޢާކޮށް، އެމީހެއްގެ
ސަލާމަތީ ގިންތިއަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލު ގެންނަންވާނެއެވެ.
ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާނެ ގޮތުގެ 59. (ހ) ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށް ގެނެވޭ މީހަކަށް ސަލާމަތީ ގިންތި
ޕްރޮގްރާމް
ކަނޑައެޅުމާއެކު އޭނާގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގައި ކަންކުރާނެ ގޮތެއް
ނުވަތަ ޕްރޮގްރާމެއް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ޕްރޮގްރާމްގައި އަންނަނިވި
ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) އެމީހަކަށް ޚާއްޞަ އެހީއެއް ބޭނުންވާނަމަ އެކަމުގެ
ތަފްޞީލު؛
(2) އެމީހަކަށް ބޭސްފަރުވާއެއް ބޭނުންވާނަމަ އެކަމުގެ
ތަފްޞީލު؛
(3) އެމީހަކު އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށްޓަކައި ފުރިހަމަ
ކުރާނެ ކަންތައްތައް؛
38

(4) ޖަލުގައި އެމީހަކު ބައިވެރިވާނެ ޕްރޮގްރާމްތައް އަދި ކުރާނެ
މަސައްކަތް.
ބަންދުގެ މުއްދަތު ގުނުން 60. (ހ) ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު ގުނަންވާނީ
ބަންދުކުރެވުނު ދުވަސް ނުވަތަ އޭނާގެ މައްޗަށް ޙުކުމްކުރެވުނު
ދުވަސް ހިމަނައިގެންނެވެ.
(ށ) ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވާ ދުވަސް ވާންވާނީ
އޭނާ ޖަލުން ދޫކޮށްލެވޭނެ ދުވަސް ކަމުގައެވެ.
(ނ) ކޯޓުން އެހެންގޮތަކަށް އަމުރުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އެއް ކުށަށްވުރެ ގިނަ
ކުށަށް ޙުކުމްކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު ގުނާނީ އެންމެ
ބަރު ޙުކުމުން ފަށައިގެން ހުރިހާ ޙުކުމްތައް ތަރުތީބުން،
މެދުކެނޑުމެއްނެތިއެވެ.
ހަވަނަ ބާބު
ޖަލުގައި ކަން ހުންނަންވާނެ ގޮތާއި ޤައިދީންނަށް ލިބިދެވޭ ޚިދުމަތްތައް
ޤައިދީން ތިބޭ ތަންތަން 61. ޖަލުގައި ޤައިދީން ތިބޭ ތަންތަނުގައާއި އެމީހުން މަސައްކަތްކުރާ ތަންތަނުގައި
ހުންނަންވާނެ
ތިރީގައިވާ އަސާސީ މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.
ގޮތުގެ އަސާސީ މިންގަނޑުތައް
(ހ) ޤައިދީން ބައިތިއްބާ ތަންތަނާއި މަސައްކަތްކުރާ ތަންތަނުގައި މި
ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންވަރަށް އަލި
ވަދެ، ވައި ދައުރުވާ ގޮތަށް ހުރުން؛
(ށ) ފެންވަރައި ތާހިރުވެވޭނެ ގޮތަކަށް ފެނާއި ފާޚާނާގެ އިންތިޒާމް އަދި
39

ބޯކޮށައި ފިރިހެން ޤައިދީން ތުނބުޅި ބޭލުމުގެ އިންތިޒާމް
ހަމަޖެހިފައިވުން؛
(ނ) ނިދުމާއި ނިދަން ބޭނުންވާނެ ތަކެތީގެ އިންތިޒާމް.
ޤައިދީންގެ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް 62. ޤައިދީން ޖަލުގައި ތިބޭ މުއްދަތުގައި އެ މީހުންނަށް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ލިބެން ހުންނަންވާނެއެވެ.
(ހ) ނަމާދުކޮށް، ޤުރުއާން ކިޔަވައި، ރޯދަހިފުމުގެ އިންތިޒާމް؛
(ށ) ކެއުމާއި ބުއިމުގެ އިންތިޒާމް؛
(ނ) ބޭސްފަރުވާކުރުމުގެ އިންތިޒާމް؛
(ރ) މަސައްކަތްކޮށް، ކަސްރަތުކޮށް އުޅުމުގެ އިންތިޒާމް؛
(ބ) މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ގެނައުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން
ލިބިގަތުމުގެ އިންތިޒާމް؛
(ޅ) ޤައިދީންގެ ޔުނީފޯމް ނުވަތަ އެނޫންވެސް އަންނައުނު ދޮވުމާއި
ބަދަލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމް؛
(ކ) ޢާއިލާއާ މުޢާމަލާތުކޮށް، ބައްދަލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމް؛
(އ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން
ސިޓީލިޔާނެ ތަކެއްޗާއި ކިޔާނެ ފޮތް ލިބެން ހުރުން.
ޖަލުތަކާއި މީހުން ބަންދުކުރާ 63. (ހ) ޖަލުތަކުގައި ކަންކަން ހުންނަންވާނެ ގޮތާއި އަދި އެތަންތަނުގައި
އެނޫން ތަންތަން ހުންނަންވީ ގޮތް
ކަންކުރަންވީ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ 61 ވަނަ މާއްދާއާއި
ކަނޑައެޅުން
62 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުނުވާނެ ގޮތެއްގެމަތިން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
40

ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދުގައި، އަންނަނިވި
ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(1) ޖަލުތައް ޢިމާރާތްކުރެވިފައި ހުންނަންވާނެ ގޮތާއި،
އެތަންތަނަށް ޤުދުރަތީ އައްޔާއި ސާފުވައި ވަންނަންވާނެ
މިންވަރާއި، ކަރަންޓާއި ފެނާއި ފާޚާނާގެ ޚިދުމަތާބެހޭ
މިންގަނޑުތައް؛
(2) ޖަލުތަކުގައި މީހުން ބެލެހެއްޓުމާއި މީހުންނާމެދު
ކަންކުރަންވާ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކާއި ބަންދުކުރެވޭ ކޮންމެ
މީހަކަށްމެ އެންމެ މަދުވެގެން ލިބިދޭންޖެހޭ އަސާސީ
ޚިދުމަތްތަކާއި އެނޫންވެސް ޚިދުމަތުގެ މިންގަނޑުތައް؛
(3) ޖަލުގައި މީހުންނަށް ދެވޭ ކާނާއާއި ޞިއްޙީ ފަރުވާގެ
މިންގަނޑުތައް.
ކާނާ 64. (ހ) ޤައިދީންގެ ކާބޯތަކެއްޗަކީ އޮއްޓަރުގެ ގޮތުންނާއި ޞިއްޙީ ގޮތުން
ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން ޤަބޫލުކުރާ ތަކެއްޗަށް
ވާންޖެހޭނެއެވެ.
(ށ) ވަކި ޤައިދީއަކީ ޞިއްޙީ މައްސަލައެއް ހުރެގެން ވަކި ބާވަތެއްގެ
ކާއެއްޗެއް ދޭންޖެހޭ ކަމަށް ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ޑޮކްޓަރަކު
ލަފާދީފައިވާ މީހެއްނަމަ އެކަން އެގޮތަށް ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) ކޮންމެ ޤައިދީއަކަށްވެސް ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން
ވަގުތުން ވަގުތަށް ކާންދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) ޤައިދީންނަށް ދެވޭ ބޯފެނަކީ ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއިން
41

ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑަކަށް ހުންނަ ފެނަށް ވާންވާނެއެވެ.
ކަސްރަތު 65. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެހެންގޮތަކަށް ކަނޑަނާޅާހާ ހިނދަކު، މަސައްކަތްނުކުރާ
ޤައިދީން ދުވާލަކު މަދުވެގެން 1 (އެކެއް) ގަޑިއިރަށް މޫސުން ތަންދޭނަމަ
ކަސްރަތުކުރުމަށްޓަކައި އޭނާ ބަންދުކޮށްފައިވާ ތަނުން ބޭރަށް ނެރެންވާނެއެވެ.
ހެދުމާއި ޔުނީފޯމް 66. (ހ) ޤައިދީން ވަކި ޔުނީފޯމެއް ލާގޮތަށް ހަމަޖައްސާފައިވާ ޖަލުތަކުގައި
ޤައިދީން ޔުނީފޯމް ލެއްވުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލަކާއި ގަވާއިދެއް
އެކުލަވާލައި، އެގަވާއިދުގައިވާ ގޮތަށް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން
ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.
(ށ) ގަވާއިދުގައި ކަނޑައެޅި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތެއްގައި މެނުވީ،
ޤައިދީއަކު ޖަލުން ނެރޭއިރު އޭނާ ބޭނުންވެއްޖެނަމަ އޭނާއަށް އާދައިގެ
ހެދުން ލުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
ޤައިދީންނަށް ދެވޭ ޢިނާޔަތްތައް 67. ޤައިދީންނަށް ލިބެންޖެހޭ ކަމަށް 62 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އަސާސީ
ޚިދުމަތްތަކުގެ އިތުރުން، އެމީހުންގެ ސުލޫކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް މި
ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް އެމީހުންނަށް އިތުރު
ޢިނާޔަތްތައް ދެވޭނެ ނިޒާމެއް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން
ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ. މީގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ޢިނާޔަތްތައްވެސް
ހިމެނިދާނެއެވެ.
(ހ) ޤައިދީން ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ތަނުން ނުކުމެ އެހެން ޤައިދީންނާއެކު
ވަގުތު ހޭދަކުރެވޭ ގޮތަށް ހަމަޖެއްސުން؛
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 85 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު
42

އިތުރުކުރުން؛
(ނ) ޤައިދީން ކާވެނި ކުރެވޭނެގޮތް ހަމަޖެއްސުން.
ހަތްވަނަ ބާބު
ބޭސްފަރުވާއާއި މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓްގެ އިންތިޒާމް
ބޭސްފަރުވާ 68. ކޮންމެ ޖަލެއްގައިވެސް ޤައިދީންނަށް ޞިއްޙީ ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި އެ
ޖަލެއްގެ އާބާދީގެ ނިސްބަތުން މެޑިކަލް އޮފިސަރުންނާއި، ސައިކޭޓްރިކް
އޮފިސަރުން ތިބެންވާނެއެވެ. މިގޮތުން ތިބޭ މެޑިކަލް އޮފިސަރުންނަކީ
ރާއްޖޭގެ މެޑިކަލް ކައުންސިލުން ޤަބޫލުކުރާ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ
އެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް ވާންވާނެއެވެ.
މެޑިކަލް އޮފިސަރުގެ ޒިންމާ 69. ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ ޖަލުގެ މެޑިކަލް އޮފިސަރުގެ ޒިންމާއެވެ.
(ހ) ޖަލުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންގެ ތެރެއިން ޞިއްޙީ ފަރުވާއަށް އެދޭ
މީހުންނަށް ފަރުވާކުރުމާއި، ވަކި ޤައިދީއަކަށް ޖަލުގައި ދެވެން ނެތް
ފަރުވާއެއް ދޭންޖެހޭކަމަށް ފެނިއްޖެނަމަ އެކަން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށް ރިޕޯޓުކުރުން.
(ށ) ޞިއްޙީ މައްސަލައެއްގެ ސަބަބުން ވަކި ކަހަލަ ކެއުމެއް ބޭނުންވާ
ޤައިދީންނަށް ދޭންޖެހޭ ކާނާ ކަނޑައެޅުން.
(ނ) ޖަލަށް ގެނެވޭ ކޮންމެ ޤައިދީއެއްގެ ސަލާމަތީ ގިންތި
ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި އޭނާގެ ޞިއްޙީ ޙާލަތާއި ނަފްސާނީ ޙާލަތް
ދެނެގަތުމަށްފަހު އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓެއް ހެދުން.
43

ޖަލުގައި ފަރުވާނުދެވޭނެ މީހުން 70. މި ޤާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޖަލުގައި ފަރުވާނުދެވޭނެ
ކަމަށް ރިޕޯޓުކުރެވޭ މީހުންނަށް ޖަލުން ބޭރުން ފަރުވާ ލިބޭނެ އިންތިޒާމް
ކޮމިޝަނަރ ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެމީހެއްގެ ޞިއްޙީ
އިންޝުއަރެންސް ސްކީމްގެ ދަށުން ނުވަތަ އޭނާގެ ޢާއިލާގެ މާލީ
އެހީތެރިކަމާއެކު ޤައިދީއަކަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ޞިއްޙީ ފަރުވާއެއް
ރާއްޖެއިން ލިބެން ނެތް ޙާލަތްތަކުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 110 ވަނަ މާއްދާއާ
ތަޢާރުޟުނުވާނެ ގޮތުގެމަތިން ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިއުމުގެ އިންތިޒާމް
ކޮމިޝަނަރ ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ.
އިޢުތިރާޟްކުރޭތޯ ބެލުމާއި އިޒުނަ 71. މި ޤާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި މެނުވީ، ޤައިދީއެއްގެ
ހޯދުން
މެޑިކަލް އެގްޒެމިނޭޝަނެއް ހަދާއިރު ނުވަތަ ޤައިދީއަކަށް ޞިއްޙީ ފަރުވާއެއް
ދިނުމުގެ ކުރިން، އެމީހަކަށް އެކަން އަންގައި އޭނާގެ އިޢުތިރާޟެއް އޮތްތޯ
ބަލަންވާނެއެވެ.
ޤައިދީންގެ މެޑިކަލް 72. މެޑިކަލް އެގްޒެމިނޭޝަނެއް ހެދުމަށް ނުވަތަ ޞިއްޙީ ފަރުވާއެއް ލިބިގަތުމަށް
އެގްޒެމިނޭޝަން ހެދުމާއި ފަރުވާ
ޤައިދީއަކު އިޒުނަދީފައި ނުވިޔަސް ނުވަތަ އެއިން ކަމަކަށް އިންކާރު
ދިނުމަށް ލިބޭ ބާރު
ކުރިޔަސް، އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި މެޑިކަލް އޮފިސަރަށް ޤައިދީގެ ރުހުމާ
ނުލައި، އެކަމަށް ބޭނުންވާ އެންމެ މަދު މިންވަރުގެ ބާރު ބޭނުންކޮށްގެން
ޤައިދީއަކު އެގްޒެމިންކޮށް އޭނާއަށް ފަރުވާ ދެވިދާނެއެވެ.
(ހ) ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމުގެ ކުރިން ހަދަންޖެހޭ މި ޤާނޫނުގެ 50 ވަނަ
މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް
އިންކާރުކުރުން؛ ނުވަތަ
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 73 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަރ ނުވަތަ
44

ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން އަންގާ މެޑިކަލް އެގްޒެމިނޭޝަން
ހެދުމަށް އިންކާރުކުރުން؛ ނުވަތަ
(ނ) މެޑިކަލް އެގްޒެމިނޭޝަނެއް ހެދުމަށް ޤައިދީއަކު އިންކާރުކުރުމުގެ
ސަބަބުން އޭނާގެ ނުވަތަ އެހެން މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުވަތަ
ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުންވެދާނެކަމަށް މެޑިކަލް އޮފިސަރަށް
ޤަބޫލުކުރެވުން؛ ނުވަތަ
(ރ) ޤައިދީ ހޭނެތުން ނުވަތަ މިނޫންވެސް ޤައިދީއަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ
ނުކުޅެދުންތެރި ކަމެއްގެ ސަބަބުން އިޒުނަދެވޭފަދަ ޙާލަތެއްގައި
ނުވުން.
ހެކީގެ ބޭނުމަށްޓަކައި މެޑިކަލް 73. ޤައިދީއަކު މި ޤާނޫނުގެ 90 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ކުށެއް
އެގްޒެމިނޭޝަން ހެދުން
ކޮށްފިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެމައްސަލަ ތަޙްޤީޤީ އިދާރާއަކަށް
ހުށަހަޅައި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އޭނާ ތަޙްޤީޤުކޮށް، އެމީހެއްގެ މެޑިކަލް
އެގްޒެމިނޭޝަނެއް ހަދައިގެން އޭނާ އެ ކުށެއް ކުރިކަން
ސާބިތުކޮށްދެވޭނެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބާއެކު ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ،
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންގެ އެންގުމުގެ ދަށުން މެޑިކަލް އޮފިސަރަކަށް އެ
ޤައިދީއެއްގެ މެޑިކަލް އެގްޒެމިނޭޝަން ހެދިދާނެއެވެ.
މެޑިކަލް ރެކޯޑު ބެލެހެއްޓުން 74. ކޮންމެ ޤައިދީއެއްގެ މެޑިކަލް ރެކޯޑު އެ ޖަލަކުން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި
އެ ރެކޯޑުގައި އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(ހ) ޤައިދީގެ ނަމާއި އުމުރު؛
(ށ) ދީފައިވާ އަދި ދެވެމުންދާ ފަރުވާ؛
(ނ) ދީފައިވާ އަދި ދިނުމަށް ލަފާދީފައިވާ ބޭސް އަދި ބޭސް ދީފައިވާ
45

ގޮތުގެ ތަފްޞީލު؛
(ރ) މިނޫނަސް ޤައިދީއަށް ކުރެވިފައިވާ ބޭހާއި އަދި ހުރި ޞިއްޙީ
މައްސަލަތަކާބެހޭ ގޮތުން ލިބެންހުރި މަޢުލޫމާތު.
ޞިއްޙީ ނުރައްކަލަކަށްޓަކައި 75. (ހ) އަންނަނިވި ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ކަމެއް މެޑިކަލް އޮފިސަރަށް
ޤައިދީން ޖަލުން ބަދަލުކުރުން
ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ އެކަމެއް ލިޔުމުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(1) ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމަށް ނުކުޅެދޭ ފަދަ ބައްޔެއް
ހުރުން؛
(2) ރަނގަޅުވާނެކަމަށް ލަފާނުކުރެވޭ ނަފްސާނީ ބައްޔެއް
ހުރުން؛
(3) ގައިންގަޔަށް އަރާ ބައްޔެއް ހުރުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތަށް މެޑިކަލް އޮފިސަރ އަންގާ
އެންގުންތަކަށް ބަލާފައި، އެ އެންގި މައްސަލައެއް ޙައްލުވަންދެން
ޤައިދީއަކު ޖަލުން އެހެން ތަނަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންގެ ލަފާގެމަތިން ކޮމިޝަނަރަށް ލިޔުމަކުން ހުއްދަ
ދެވިދާނެއެވެ.
(ނ) ފެތުރެމުންދާ ގައިންގަޔަށް އަރާ ބައްޔަކުން ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި
ގިނަ ޢަދަދެއްގެ ޤައިދީން ޖަލުން އެހެން ތަނަކަށް
ބަދަލުކުރަންޖެހިއްޖެނަމަ ބަދަލުކުރަންވާނީ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން ކޮމިޝަނަރުގެ ހުއްދަ ލިޔުމަކުން
ލިބިގެންނެވެ.
46

ވަގުތީ ގޮތުން އެހެން ތަނަކަށް 76. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޖަލު ނޫން އެހެން ތަނަކަށް
ބަދަލުކުރެވޭ ޤައިދީން
ބަދަލުކުރެވޭ މީހުން ފަރުވާ ނިމިގެން ދޫކޮށްލެވެންދެން ނުވަތަ
އެނޫންވެސް ގޮތަކުން އަނބުރާ ޖަލަށް ގެނެވެންދެން ތިބޭނީ
ބަންދުގައެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ފަދަ ތަނެއްގައި މީހަކު ބަންދުކޮށްފައި
ހުންނަ ދުވަސްތައް އޭނާގެ ޙުކުމުން ކެނޑޭނެއެވެ.
މެޑިކަލް ސެންޓަރާބެހޭ ރިޕޯޓު 77. މި ޤާނޫނުގައިވާ މިންގަނޑަށް ޖަލުގެ މެޑިކަލް ސެންޓަރުގެ ކަންތައްތައް
ނެތްނަމަ، ނުވަތަ މެޑިކަލް އޮފިސަރުގެ ވާޖިބަށް ހުރަސް އެޅޭފަދަ ކަމެއް
މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، އެކަން މެޑިކަލް އޮފިސަރު، ލިޔުމަކުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
މެޑިކަލް އޮފިސަރު ޖަލަށް ވަނުން 78. ޖަލުގެ މެޑިކަލް އޮފިސަރު، އޭނާގެ ވާޖިބު އަދާކުރުމަށްޓަކައި ކޮންމެ
ވަގުތެއްގައިވެސް ޖަލުގެ ކޮންމެ ސަރަޙައްދަކަށްވެސް އޭނާއަށް ވަދެވޭނެއެވެ.
ޤައިދީން މަރުވުމުން ނުވަތަ އެހެން 79. (ހ) ޤައިދީއަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ އާދަޔާ ޚިލާފަށް ބޮޑަށް
ތަނަކަށް ބަދަލުކުރުމަށް އެންގުން
ބަލިވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ ބައްޔަކާ ގުޅިގެން އެހެން ތަނަކަށް
ބަދަލުކުރެވިއްޖެނަމަ ނުވަތަ އޭނާއަށް ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް
ވެއްޖެނަމަ އެމީހަކު ކަނޑައަޅާފައިވާ ޒިންމާދާރު ބަލަދުވެރިޔާއަށް
ލަސްނުކޮށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ ބިދޭސީއަކު މަރުވެއްޖެނަމަ، އެކަން އޭނާގެ
ޤައުމުގެ އެމްބަސީއަކަށް ވީއެންމެ އަވަސް ފުރުޞަތެއްގައި
އަންގަންވާނެއެވެ.
47

ޤައިދީއަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ 80. ޖަލުގައި މީހަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ލިބިއްޖެނަމަ
ބޮޑު އަނިޔާއެއް ވެއްޖެނަމަ
ތިރީގައިވާ ގޮތަށް ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
ކަންކުރާނެ ގޮތް
(ހ) ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ވެއްޖެނަމަ ވަގުތުން އެމީހަކު ޖަލުގެ
މެޑިކަލް އޮފިސަރަށް ދައްކައި، ފަރުވާދިނުން؛
(ށ) މަރުވެގެންނަމަ، ވަގުތުން ޖަލުގެ މެޑިކަލް އޮފިސަރަށް ދައްކައި،
މެޑިކަލް އެގްޒެމިނޭޝަނެއް ހެދުމާއިއެކު އަދި މިކަމާބެހޭ މަޢުލޫމާތު
ޖިނާޢީ ކުށްތައް ބަލާ ތަޙްޤީޤު ކުރުމަށް ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ
ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމާއެކު އެފަރާތުގެ ލަފަޔާއި އިރުޝާދުގެ
ދަށުން މެނުވީ މަރުވެފައިވާ މައްޔިތާގެ ހަށިގަނޑު ވަޅުނުލުން؛
(ނ) މީހަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް މީހަކަށް
ލިބިއްޖެނަމަ ވަގުތުން އިންސްޕެކްޓަރަށާއި ކޮމިޝަނަރަށާއި
މިނިސްޓަރަށް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން އެންގުން؛
(ރ) މީހަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއްވެއްޖެނަމަ
އެކަން ހިނގިގޮތެއް ބަލައި ކޮމިޝަނަރަށާއި މިނިސްޓަރަށް 24
(ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ވަގުތީ ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅައި، ވީ
އެންމެ އަވަސް ފުރުޞަތެއްގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަ ރިޕޯޓެއް
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ހުށަހެޅުން؛
(ބ) މީހަކު މަރުވީ ޖަލުގައި ހިނގި މާރާމާރީއެއްގެ ސަބަބުން
ކަމުގައިވާނަމަ، އެކަން ހިނގި ވަގުތުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 48
(ސާޅީސް އަށެއް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، ދައުލަތުގެ މިނިވަން
މުއައްސަސާއަކަށް އެކަން ހިނގިގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު ދިނުމާއެކު އެކަން
48

ބެލުމަށް ދައުވަތުދިނުން؛
(ޅ) މީހަކަށް ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއް ލިބުނީ ޖަލުގައި ހިނގި
މާރާމާރީއެއްގެ ސަބަބުން ކަމުގައިވާނަމަ، ކަމާގުޅޭގޮތުން އަޅަންޖެހޭ
ޤާނޫނީ ފިޔަވަޅު އެޅުން؛
(ކ) މާރާމާރީއެއްގެ ސަބަބުން މީހަކު މަރުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ މީހަކަށް
ނުރައްކާތެރި އަނިޔާއެއްވެއްޖެނަމަ، އެކަމާގުޅިގެން ޖަލުގައި
އަޅަންޖެހޭ ސަލާމަތީ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން.
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ހުށަހަޅާ 81. މި ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން
ރިޕޯޓު
ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓުގައި ތިރީގައިވާ ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(ހ) މަރުވި ނުވަތަ އަނިޔާ ލިބުނު މީހާގެ ކިބައިގައި ބައްޔެއް ހުރިކަމަށް
ކުރިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާނަމަ، އެކަމުގެ ތަފްޞީލާއި ދެވިފައިވާ
ފަރުވާއާއި ފަރުވާކުރި ތާރީޚުތައް؛
(ށ) މަރުވި ދުވަހު ނުވަތަ އަނިޔާ ލިބުނު ދުވަހު ކަންހިނގައިދިޔަ ގޮތް؛
(ނ) އޭނާ ހޮސްޕިޓަލުގައި އެޑްމިޓްކުރެވުނުނަމަ އެކަން ކުރެވުނު ދުވަހާއި
ގަޑި؛
(ރ) ބަލީގެ ނިޝާންތައް ނުވަތަ ލިބިފައިވާ އަނިޔާގެ ތަފްޞީލު؛
(ބ) އޭނާ މަރުވިކަމަށް މެޑިކަލް އޮފިސަރު ބަޔާންކުރާ ސަބަބު؛
(ޅ) މަރުވި ދުވަހާއި ވަގުތު އަދި އޭނާ މަރުވުމަށްފަހު އޮތް ޙާލަތާއި އަދި
އެނޫންވެސް އެފަދަ ރިޕޯޓެއްގައި ހިމަނަން މެޑިކަލް އޮފިސަރަށް
ފެންނަ ކަންތައްތައް؛
(ކ) އޭނާ މަރުވާން ނުވަތަ އޭނާއަށް އަނިޔާވާން ދިމާވި ސަބަބުތައް ކަމަށް
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ފެންނަ ކަންތައްތައް.
49

އަށްވަނަ ބާބު
ޤައިދީންގެ ޝަކުވާ އަޑުއެހުން
ޤައިދީންގެ ޝަކުވާތަކާއި އެމީހުން 82. (ހ) ޤައިދީންގެ ޝަކުވާތަކާއި އެމީހުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް
އެދޭ ކަންތައްތައް ކޮށްދިނުން
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖަލު
އޮފިސަރަކަށް ހުށެހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) ޤައިދީން ކުރާ ޝަކުވާގެ ބާވަތާއި ކުޑަ ބޮޑުމިނަށާއި ކުރިން އެ
ޤައިދީއަކު ކޮށްފައިވާ އެނޫންވެސް ޝަކުވާތަކަށް ބަލައި، ޑައިރެކްޓަރ
އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތްތަކުންކުރެ ގޮތަކަށް
ޢަމަލުކުރެވިދާނެއެވެ.
(1) ޝަކުވާއަކީ އެއްވެސް ޙަޤީޤަތެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކުރި
ޝަކުވާއެއް ނޫންކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކާއެކު
ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ ޝަކުވާއެއް އިތުރަށް ނުބަލައި
އެގޮތަށް ނިންމިކަމަށް ޖަވާބުދިނުން؛
(2) މި މާއްދާގެ)ށ(ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަކުވާ ފިޔަވައި އެހެން ކޮންމެ
ޝަކުވާއެއް، އިތުރަށް ބަލައި ޖަވާބު ދިނުމާއި، އަޅަންޖެހޭ
ފިޔަވަޅުއެޅުން.
(ނ) ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖަލު
އޮފިސަރު އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ޤައިދީއަކު ކުރި ޝަކުވާތަކާއި އޭނާ ބޭނުންވި ކަންތައްތަކާއި
އެކަމާބެހޭ ގޮތުން އެޅުނު ފިޔަވަޅުތައް ލިޔެ ބެލެހެއްޓުން؛
50

(2) ޤައިދީއަކު ކުރި ޝަކުވާތަކާއި އޭނާ ބޭނުންވި ކަންތައްތައް
ބަލައި އެކަމާމެދު ނިންމި ގޮތެއް އޭނާއަށް 5 (ފަހެއް)
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެންގުން؛ އަދި
(3) ޤައިދީއަކު ކުރި ޝަކުވާއަކީ އޭނާއަށް ޖިސްމާނީ އަނިޔާއެއް
ލިބިގެން ކުރި ޝަކުވާއެއްކަމަށްވާނަމަ، އެކަމާބެހޭ ގޮތުން
އޭނާއަށް ދޭންޖެހޭ ޞިއްޙީ ފަރުވާ ވަގުތުން ދިނުމާއި
ކޮމިޝަނަރަށް ރިޕޯޓުކުރުން.
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ދިން 83. (ހ) ޤައިދީއަކު ކުރި ޝަކުވާއާމެދު ނުވަތަ ބޭނުންވި ކަންތަކާބެހޭ ގޮތުން
ޖަވާބާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ނުވަތަ ޖަލު އޮފިސަރަކު ޢަމަލުކޮށްފައިވާ
އިންސްޕެކްޓަރަށް އެކަން ހުށަހެޅުން
ގޮތާބެހޭ ގޮތުން ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ، އޭނާއަށް އެ މައްސަލަ
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި އެކަން އިންސްޕެކްޓަރަށް އެންގޭނެ މަގު
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ތަނަވަސްކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ޖަލު ބަލައި
ފާސްކުރަމުން ގެންދާ ވަގުތެއްގައި ޤައިދީއަކަށް އޭނާގެ ޝަކުވާ ސީދާ
އިންސްޕެކްޓަރަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
އިންސްޕެކްޓަރ ޝަކުވާ އަޑުއަހައި 84. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޙާލަތުގައި އިންސްޕެކްޓަރ
ގޮތެއް ނިންމުން
އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރަންވާނެއެވެ.
(1) ޝަކުވާކުރާ ޤައިދީއާ ސުވާލުކޮށް، އެކުރާ ޝަކުވާ ނުވަތަ
ބޭނުންވާ ކަމެއް އޮޅުންފިލުވުން؛
(2) ޤައިދީ ކުރި ޝަކުވާއާބެހޭ ގޮތުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
51

ޕްރިޒަންއާ ވާހަކަދައްކައި އެއީ ޞައްޙަ ޝަކުވާއެއްނަމަ
އެކަމަށް ޙައްލެއް ހޯދައިދިނުމަށް ހުށަހެޅުން.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)2(ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤައިދީއަކު ކުރާ
ޝަކުވާއެއް ވާހަކަ ދައްކައިގެން ޙައްލު ނުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެކަން
ކޮމިޝަނަރަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
ނުވަވަނަ ބާބު
ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރުމާއި މުއާޞަލާތުކުރުން
ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރުން އަދި 85. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ގަވާއިދުގައި
މުއާޞަލާތުކުރުން
ކަނޑައަޅާ ކަންކަން ހުއްދަކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި ތިރީގައިވާ ކަންކަން
ކުރެވޭނެ ގޮތް އެ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ހ) ޤައިދީންނާ ބައްދަލުކުރުން؛
(ށ) ޤައިދީންނަށް ސިޓީ ފަދަ ތަކެތި ފޮނުވުމާއި، އެމީހުންނާ ފޯނުން
ގުޅުން.
ސިޓީ ނުވަތަ އެފަދަ ތަކެތި ބަލައި 86. ޤައިދީންނަށް ލިބޭ ނުވަތަ އެމީހުން ފޮނުވާ ސިޓީ ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެފަދަ
ފާސްކުރުން
ތަކެތި ކިޔައި، އަޑުއަހައި، ރެކޯޑްކޮށް ނުވަތަ ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ
އިޚްތިޔާރު ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ލިބޭ އިޚްތިޔާރުގެ ދަށުން އަންނަނިވި
ސަބަބުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެފަދަ ސިޓީއެއް ނުވަތަ އެއްޗެއް ދިނުން ނުވަތަ
ރައްދުކުރުން މަނާވެސް ކުރެވިދާނެއެވެ.
(ހ) އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ބިރުދައްކާ ބާވަތެއްގެ އެއްޗަކަށްވުން ނުވަތަ
52

ބޭއަދަބީ ބަހުން ޢިބާރާތް ކުރެވިފައިވާ ލިޔުމަކަށްވުން؛
(ށ) އެ ސިޓީ ނުވަތަ ލިޔުމަކީ ޖިނާއީ ކުށެއް ކުރުމަށް މަގުފަހިވެދާނެ
ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތަޙްޤީޤަކަށް ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ
ދަޢުވާއެއް އުފުލުމަށް ހުރަހެއް އެޅިދާނެ އެއްޗަކަށްވުން؛
(ނ) ޤައުމީ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެ ފަދަ މަޢުލޫމާތެއް އެކުލެވުން؛
(ރ) ޖަލުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ޖަލުގެ ހިންގުމަށް
އަސަރުކޮށްފާނެ ފަދަ މަޢުލޫމާތެއް އެކުލެވުން؛
(ބ) ތިންވަނަ ފަރާތެއްގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކަށް އަސަރުކޮށްފާނެ
މަޢުލޫމާތެއް އެކުލެވުން.
ޤާނޫނީ ވަކީލުން ޢައްޔަނުކުރުން 87. ޤައިދީއަކަށް ޤާނޫނީ ލަފާ ބޭނުންވާނަމަ، އޭނާގެ އަމިއްލަ ޚަރަދުގައި
ޢައްޔަނުކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލަކާ ބައްދަލުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމް
ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ކުރާ ބައްދަލުކުރުމުގައި އެ
ދެމީހުން ފެންނަ ހިސާބުގައި ޖަލު އޮފިސަރަކު ހުންނަންވާނެއެވެ.
ޤައިދީއާއި ޤާނޫނީ ވަކީލާއި އެކިއެކި 88. (ހ) ޤައިދީއާއި އޭނާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލާއި ކޯޓުތަކާއި ސަރުކާރުގެ
ފަރާތްތަކާ މެދުގައި
އެނޫންވެސް އިދާރާތަކާ ދެމެދު ސިޓީ ފަދަ ތަކެތި
މުޢާމަލާތުކުރުން
ބަދަލުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މިގޮތުން ބަދަލުކުރެވޭ ތަކެތި ހުޅުވައި، ކިޔައި ނުވަތަ އެ ސިޓީ
ފޮނުވޭ ފަރާތަށް ރައްދުނުކޮށް ހިފެހެއްޓޭނީ ހަމައެކަނި ތިރީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކަށްޓަކައި، ކަމާބެހޭގޮތުން ލިބޭ
އިންޓެލިޖެންސަށް ބިނާކޮށް، ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށެވެ.
(1) އެ ސިޓީއެއްގައި ޤާނޫނާ ނުވަތަ ގަވާއިދާ ޚިލާފު ވާހަކައެއް
53

ލިޔެފައިވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވުން؛
(2) އެ ސިޓީގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތަކީ ޖަލުގެ ސަލާމަތަށް ނުވަތަ
ޖަލުގައި ތިބޭ އެހެން މީހުންގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެ
ކަމެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވުން.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ސިޓީ ހިފަހައްޓާނަމަ، އެކަން
ޤައިދީއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައި 89. ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައިތިބޭ ބިދޭސީންނަށް، އެކަށީގެންވާ ކޮންމެ
ތިބޭ ބިދޭސީންނަށް ޒިޔާރަތްކުރުން
ވަގުތެއްގައިވެސް އެ ބިދޭސީއެއްގެ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާ މީހަކާ
ބައްދަލުކުރެވޭނެ ގޮތް ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެމީހަކީ ކޮން
ޤައުމެއްގެ މީހެއްކަން ކަނޑައެޅިގެން ނޭނގޭނަމަ، އޭނާއާ ބައްދަލުކުރުމަށް
އޭނާ ކަނޑައަޅާ މީހަކަށް އެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.
ދިހަވަނަ ބާބު
ޤައިދީން ޖަލުގައި ކުރާ ކުށް
ޖަލު ކުށްތައް 90. ޤައިދީއަކު، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ކަމެއް
ކޮށްފިނަމަ އޭނާ އެކުރަނީ ޖަލު ކުށެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.
(ހ) ޖަލުގައި ހަމަނުޖެހުން އުފެއްދުން ނުވަތަ ހަމަނުޖެހުން އުފައްދަން
މަސައްކަތްކުރުން؛
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ޖަލު
އޮފިސަރު ކުރާ އަމުރަކާ ޚިލާފުވުން؛
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ޖަލުގައި ގެންގުޅުން މަނާ
54

ތަކެތިކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްވެސް އެއްޗެއް އަތުގައި
ބެހެއްޓުމާއި އެފަދަ އެއްޗެއް ލިބިގަތުމާއި އެފަދަ އެއްޗެއް ހޯދުމަށް
މަސައްކަތްކުރުން؛
(ރ) ޖަލު ތެރޭގައި އަޚްލާޤު ބެހެއްޓުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑާ
ޚިލާފަށް ނުވަތަ އެހެން ޤައިދީންގެ ސަލާމަތާއި މަޞްލަޙަތު ގެއްލޭ
ފަދަ ގޮތަކަށް ޢަމަލުތައް ބެހެއްޓުން.
ދިފާޢު 91. މި ޤާނޫނުގެ 90 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ
ޤައިދީއަށް އޭނާގެ ދިފާޢުގައި ވާހަކަދެއްކުމަށާއި ހެކި ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތު
ދޭންވާނެއެވެ.
ޖަލުގައިކުރާ ކުށްތަކުގެ މައްސަލަ 92. ޤައިދީން ކުރާ ކުށްތައް ބަލައި، އެމީހުންގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކުށްތަކާމެދު
ބެލުމުގެ ނިޒާމު
އަޅާނެ ފިޔަވަޅު ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި އިންޓަރނަލް ޑިސިޕްލިނަރީ ނިޒާމެއް
އެކަށައަޅައި، އެ ނިޒާމުގެ ދަށުން ޤައިދީންނާމެދު ކަންކުރާނެ ގޮތުގެ
ގަވާއިދެއް މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ކޮމިޝަނަރ ހަދަންވާނެއެވެ. މި
ނިޒާމު ބިނާވެފައި އޮންނަންވާނީ، މިނިވަންކަމާއެކު މައްސަލަ ބެލޭނެ
ގޮތަކަށެވެ.
ޖަލު ކުށްތަކާ ގުޅިގެން 93. (ހ) ޤައިދީއަކު ޖަލު ކުށެއް ކޮށްފިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭނަމަ، ޖަލު
ފިޔަވަޅުއެޅުން
އޮފިސަރު އެކަން ވަގުތުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް
އަންގަންވާނެއެވެ. އަދި އެކަން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް
އެންގުމާއެކު އެކަމެއް ވަގުތުން ތަޙްޤީޤުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރާ ތަޙްޤީޤެއް ނިމުމަށްފަހު،
55

ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް ފެނިއްޖެނަމަ ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށުގެ
ބާވަތަށާއި ޙާލަތްތަކަށް ބަލައި އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރެވިދާނެއެވެ.
(1) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ޢަމަލުތައް ރަނގަޅުކުރުމަށް
އޭނާ އެއްބަސްވެއްޖެނަމަ، އޭނާއާމެދު އިތުރު ފިޔަވަޅެއް
ނާޅައި އޭނާގެ ޢަމަލުތައް ބެލުމަށް 2 (ދޭއް)
މަސްދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތެއްގެމަތިން އެ މައްސަލަ
ފަސްކުރުމާއި، އަދި އެ މުއްދަތުގައި އޭނާގެ ޢަމަލުތައް
އިޞްލާޙުކޮށްފިނަމަ އެ މައްސަލަ ކުރިއަށް ނުގެންދިއުން؛
ނުވަތަ
(2) މައްސަލަ ބެލުމަށް ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑަށް ފޮނުވުން.
(ނ) ޤައިދީއަކު ކުރި ކުށުގެ ކުޑަ ބޮޑުމިނަށް ބަލައި، ޖަލުގެ
މަޞްލަޙަތު ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި، އެމީހެއްގެ މައްސަލަ
ނިމެންދެން، އޭނާ ބަންދުކޮށްފައި ހުރި ތަން ނޫން އެހެން
ތަނަކަށް ބަދަލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
ޑިސިޕްލިނަރީ އަޑުއެހުން 94. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 93 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ)2(ވަނަ ނަންބަރުގެ
ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބަލާނީ މި ޤާނޫނުގެ 45 ވަނަ
މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑުންނެވެ.
(ށ) ޑިސިޕްލިނަރީ އަޑުއެހުމެއް ބޭއްވުމުގެ ކުރިން ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ
ޤައިދީއަކު، އޭނާ ކުށުން ބަރީއަވުމަށްޓަކައި އެއްވެސް ހެއްކެއް
ނުވަތަ ޤަރީނާއެއް ހުށަހަޅަން ބޭނުންވޭތޯ ބަލައި، ނުވަތަ އޭނާގެ
ދިފާޢުގައި ވާހަކަދައްކަން ބޭނުންތޯ ބަލައި، އޭނާ އެފަދަ
56

ފުރުޞަތަކަށް އެދިއްޖެނަމަ، އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތެއް
ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑުން ދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގާތާ ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ)
ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޑިސިޕްލިނަރީ އަޑުއެހުން ބާއްވައި އެ މައްސަލަ
ނިންމަންވާނެއެވެ.
އަދަބު ކަނޑައެޅުން 95. (ހ) ޑިސިޕްލިނަރީ އަޑުއެހުމެއްގައި ސާބިތުވާ ކުށަކަށް ތިރީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަބުތަކުގެ ތެރެއިން އަދަބެއް ނުވަތަ އަދަބުތަކެއް
ޑިސިޕްލިނަރީ ބޯޑަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
(1) ޤައިދީއަށް ޖަލުގައި ކުރާ މަސައްކަތުން ލިބޭ އުޖޫރަ ނުވަތަ
އުޖޫރައިން ބައެއް 1 (އެކެއް) މަސްދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން
މުއްދަތަކަށް އުނިކުރުން؛
(2) ޤައިދީއަށް ދެވޭ ޢިނާޔަތެއް ނުވަތަ ޢިނާޔަތެއްގެ ބައެއް 1
(އެކެއް) މަސްދުވަހަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް
ނުދިނުން؛
(3) ކުށުގެ އަދަބު ކުޑަކުރުމަށް 1)އެކެއް(މަސްދުވަސް
ވަންދެން ހުށަނޭޅޭނެ ކަމަށް ކަނޑައެޅުން؛
30 (4))ތިރީސް(ދުވަހަށް ވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް
އެކަހެރި ކުރުން.
(ށ) ކުށުގެ ކުޑަ ބޮޑުމިނަށް ބަލައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ
އަދަބެއް ދިނުމުގެ ބަދަލުގައި ޤައިދީއަށް ނަސޭހަތްދީ،
އިންޒާރުދިނުމަށް ނިންމިދާނެއެވެ.
57

ޤައިދީން އެކަހެރިކުރުން 96. (ހ) ޑިސިޕްލިނަރީ އަޑުއެހުމެއްގެ ދަށުން ޤައިދީއަކު އެކަހެރިކުރުމަށް
ކަނޑައަޅައިފިނަމަ، އެކަން ވަގުތުން ޖަލުގެ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ޤައިދީއަކު އެކަހެރި ކުރަންވާނީ ކަމާބެހޭ
ގަވާއިދާއި ޖަލު އަމުރުތަކާ އެއްގޮތަށެވެ. އެކަހެރި ކޮށްފައި ހުންނަ
ޤައިދީއަކަށް އެންމެ މަދުވެގެން ލިބެންޖެހޭ ޢިނާޔަތްތައް ޖަލު
އަމުރުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ނ) އެކަހެރިކޮށްފައި ހުންނަ ޤައިދީގެ ޙާލު މަދުވެގެން 6 (ހައެއް)
ގަޑިން އެއްފަހަރު ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ޢައްޔަނުކުރާ މީހަކު
ބަލަންވާނެއެވެ. އެފަދައިން ބަލާއިރު، ޤައިދީގެ ޙާލު ރަނގަޅު
ނޫންކަމަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ ޤައިދީއަކު މެޑިކަލް އޮފިސަރަށް
ދައްކަންވާނެއެވެ.
(ރ) ޤައިދީގެ ޖިސްމާނީ އަދި ނަފްސާނީ ޙާލަތަށް ނުރައްކާވާފަދަ
ގެއްލުމެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް މެޑިކަލް އޮފިސަރަށް ފެނިއްޖެނަމަ
އޭނާ އެކަހެރިކޮށްފައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެއެވެ.
ޤައިދީން އެކަހެރިކޮށްފައި 97. އެއްވެސް މީހެއްގެ މައްޗަށް އެކަހެރި ކުރުމުގެ ތަފާތު ދެ ނިޔާއެއް މި
ބެހެއްޓޭނެ މުއްދަތު
ޤާނޫނުގެ 96 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ޑިސިޕްލިނަރީ އަޑުއެހުމެއްގެ
ދަށުން ކަނޑައެޅިއްޖެނަމަ އެ ދެ ނިޔާގެ ތެރެއިން ދިގު މުއްދަތަށް
ކަނޑައެޅުނު ނިޔާ ތަންފީޛުކުރުމުން، އެ ދެ ނިޔާވެސް ތަންފީޛުވީކަމަށް
ބެލެވޭނެއެވެ.
އަނިޔާއަކަށް ވާ އަދަބު ނުދިނުން 98. އެއްވެސް ޤައިދީއަކަށް ޖިސްމާނީ އަނިޔާއެއް ލިބޭ ފަދަ އަދަބެއް ދީގެން
58

ނުވާނެއެވެ.
ކެއިން ބުއިމަށްދެވޭ 99. އެއްވެސް ޤައިދީއަކަށް ކެއިން ބުއިމަށް ދެވޭ މިންވަރު އެމީހަކަށް ދޭ
މިންވަރު މަދުކުރުން
އަދަބެއްގެ ގޮތުން މަދުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
ޢިނާޔަތްތައް އުނިކުރުން 100. ތަޙްޤީޤުގެ ބޭނުމަށް ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގެ ބޭނުމަށް ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހެއްގެ
ޢިނާޔަތުގެ ތެރެއިން އޭނާ ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވުނު ކުށުން ބަރީއަވުމަށްޓަކައި
ކުރަންޖެހޭ މުޢާމަލާތުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޢިނާޔަތްތައް އެމީހަކަށް ދޭ އަދަބެއްގެ
ގޮތުން އުނިކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
ޖަލު ކުށުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅޭ 101. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޖަލު ކުށް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތަކުގެ
ކަންކަމާއި އަދަބުތައް ޢާންމުކުރުން
ތަފްޞީލާއި، ޑިސިޕްލިނަރީ ނިޒާމު ހިނގާ ގޮތާއި، ކަނޑައެޅޭ
އަދަބުތަކުގެ ކޮޕީއެއް ޤައިދީންނަށް ފެންނަ ތަނެއްގައި ބަހައްޓައި
އަދި ޤައިދީއަކު އެދިއްޖެނަމަ، އޭނާއަށް އޭގެ ކޮޕީއެއް ދޭންވާނެއެވެ.
(ށ) ޤައިދީން ކުރާ ޖަލު ކުށާބެހޭ މަޢުލޫމާތު ރަޖިސްޓަރީއެއްގައި ލިޔެ
ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. އަދި އޭގެ
ކޮޕީއެއް، އެ ޤައިދީއެއްގެ ފައިލުގައި ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(ނ) ޤައިދީން ކުރާ ކުށްތަކާއި އެކަމާ ގުޅިގެން އެ ޤައިދީންނަށް ދެވޭ
އަދަބުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ކޮމިޝަނަރަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
އެގާރަވަނަ ބާބު
ޤައިދީންނަށް ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމާއި
59

މަސައްކަތް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުން
ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތައް 102. ޤައިދީން ކުށްކުރުމުން ދުރުހެލިކޮށް އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށާއި ޢާއިލާއަށް
ބޭނުންތެރި މީހުންގެ ގޮތުގައި އައުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ތަފާތު
ޙަރަކާތްތަކާއި ޕްރޮގްރާމްތައް ކޮމިޝަނަރ ކަނޑައަޅައި، ކޮންމެ
ޖަލެއްގައިވެސް ހިންގަންވާނެއެވެ. އަދި އެގޮތުން ޕްރޮގްރާމްތައް
ކަނޑައެޅުމުގައި، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ހިމެނުމަށް
އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.
(ހ) ޤައިދީންގެ ނަފްސާނީ ޙާލަތަށް ބަލައި ކައުންސިލިންގގެ ޚިދުމަތް
ލިބިދިނުން.
(ށ) ޖަލުގައި ހޭދަކުރާ ދުވަސްތަކުގައި، ވަޒީފާ އަދާކުރެވޭފަދަ ހުނަރު
ލިބިގަތުމަށާއި އަދި އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ރުޖޫޢަވެ، ބޭނުންތެރި
މީހެއްގެ ގޮތުގައި އުޅުމަށް ބޭނުންވާނެ ތަޢުލީމީ އަދި މަސައްކަތުގެ
ހުނަރު ލިބިދެވޭނެ ފަދަ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން.
(ނ) ތަފާތު ޙަރަކާތްތަކާއި މުނިފޫހިފިލުވުމާއި ކުޅިވަރާއި ވަޒީފާގެ
ފުރުޞަތު ހޯދައިދިނުން.
ރިހެބިލިޓޭޝަން ހިންގުމަށް 103. ރިހެބިލިޓޭޝަނާއި ވެލްފެއަރ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ޚިދުމަތްތައް ދިނުމުގައި
ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން
އެހީތެރިވެ މަސައްކަތްތައް ހިންގުމަށް އެކަށީގެންވާ ޢަދަދަކަށް
ކައުންސިލަރުންނާއި އިޖްތިމާޢީ ފަންނުތަކުގައި ޚިދުމަތްކުރާނެ މީހުން އަދި
ރިހެބިލިޓޭޝަން އޮފިސަރުން ކޮންމެ ޖަލެއްގައިވެސް ތިބެންވާނެއެވެ.
ރިހެބިލިޓޭޝަން ފުރުޞަތު 104. ރިހެބިލިޓޭޝަނާއި ވެލްފެއަރ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި
60

ދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެގޮތް ޢަމަލުކުރަންވާނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށެވެ.
(ހ) ޚިދުމަތްތައް ލިބިގަތުމަށް ޤައިދީއަށް މަޖުބޫރުކުރުވައިގެން ނުވާނެއެވެ.
(ށ) ޖަލުގެ ޢާންމު މަޞްލަޙަތާއި ޤައިދީންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން
ދެމެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން، ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތެއްގައި
މެނުވީ އެ ޚިދުމަތްތައް ލިބިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު ޤައިދީންނަށް
ލިބެންވާނެއެވެ.
(ނ) ޚިދުމަތްތަކުގައި ޤައިދީން ޢަމަލީ ގޮތުން ބައިވެރިވުމަށް ހިތްވަރުދީ އެ
ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ޤައިދީން ބައިވެރިވުމުގެ މަގުފަހިކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
ރިހެބިލިޓޭޝަނާއި ވެލްފެއަރ 105. ރިހެބިލިޓޭޝަނާއި ވެލްފެއަރ އޮފިސަރުންގެ މަސައްކަތްތައް ތިރީގައި
އޮފިސަރުންގެ މަސައްކަތްތައް
ބަޔާންކޮށްފައިއެވަނީއެވެ.
(ހ) ޤައިދީންނަށް ޖަލުގައި ދިރިއުޅުން ތަޙައްމަލުކުރުމުގައި
އެހީތެރިވުމާއި، ޢާއިލާއާއި މުޖުތަމަޢުގެ އަފުރާދުންނާއެކު ގުޅުން
ދެމެހެއްޓުމުގައި އެހީތެރިވުމާއި، ޖަލުން މިނިވަންވެ ޢާންމުންގެ
ތެރެއަށް ނުކުމެ އުޅެންޖެހޭނެ ދިރިއުޅުމަށް ތައްޔާރުކޮށްދީ
އެކަންކަމުގައި ޤައިދީންނަށް އިރުޝާދު ދިނުން؛
(ށ) ޤައިދީންގެ އަޚްލާޤާއި ދިރިއުޅުމުގެ ހުނަރުތައް ތަރައްޤީކޮށް
ބައްޓަންކުރުމަށް ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން؛
(ނ) އިޖްތިމާޢީ ގޮތުން އެހީތެރިވާ ތަފާތު ޖަމާޢަތްތަކާ ގުޅިގެން ޤައިދީން
އަލުން ކުށަކަށް އަރައިގަތުމުގެ ފުރުޞަތު ކުޑަކުރުމަށާއި ރަނގަޅު
ގޮތުގައި އަލުން މުޖުތަމަޢަށް އައުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަށްޓަކައި
ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން.
61

ޖަލުގައި ޤައިދީން ކުރާ މަސައްކަތް 106. (ހ) ޖަލުގައި ޤައިދީންނަށް ކުރުމަށް ޙަވާލުކުރެވޭ މަސައްކަތަކީ އަނިޔާ
ކުރުމުގެ ނުވަތަ ހާނިއްކަ ކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ކުރެވޭ މަސައްކަތަކަށް
ވެގެންނުވާނެއެވެ.
(ށ) އެމީހެއްގެ ޖިސްމާނީ އަދި ނަފްސާނީ ޞިއްޙަތަށް ބެލުމަށްފަހު
މެޑިކަލް އޮފިސަރު ކަނޑައަޅާ ގޮތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމާއެކު، ކޮންމެ
ޤައިދީއަކަށްވެސް ފުރުޞަތު އޮތް މިންވަރަކުން ޖަލުގައި
ވަޒީފާއަދާކުރަން ހިތްވަރުދޭންވާނެއެވެ.
(ނ) ޖަލުގައި ލިބެންހުރި ވަޒީފާއަށްވުރެ ބަންދުގައި ތިބި މީހުންގެ ޢަދަދު
އިތުރު ވެއްޖެނަމަ، ފުރުޞަތު ލިބުމުގައި އަޚްލާޤީ މިންގަނޑަށް
ބަލައި، އަޚްލާޤު ރަނގަޅު މީހުންނަށް އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.
(ރ) ޤައިދީން ލައްވައި މަސައްކަތް ކުރުވަންވާނީ ޖަލު އޮފިސަރެއްގެ
ބެލުމުގެ ދަށުންނެވެ.
(ބ) ޤައިދީންގެ މަސައްކަތުގެ ވަގުތު ހަމަޖެހިފައި އޮންނަންވާނީ
މަދުވެގެން ހަފްތާއަކު 1 (އެކެއް) ދުވަސް އަރާމުކުރުމަށް ލިބޭ
ގޮތަށެވެ.
ޤައިދީން ކުރާ މަސައްކަތަށް 107. (ހ) ޤައިދީން ކުރާ މަސައްކަތަށް އެކަށީގެންވާ އުޖޫރައެއް ދެވޭނެ ނިޒާމެއް
އުޖޫރައެއް ދިނުން
ޤާއިމުވެފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާއިމުކުރެވޭ
ނިޒާމުގެ ދަށުން ޤައިދީންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީއިން ބައެއް އެމީހުންގެ
ބޭނުމަށް ހުއްދަކުރެވޭ ތަކެތި ގަތުމަށާއި އެމީހުންގެ ޢާއިލާތަކަށް
ފޮނުވުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިދީފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.
62

ބާރަވަނަ ބާބު
ވަގުތީ ގޮތުން ޖަލުން ދޫކުރުން
ވަގުތީ ގޮތުން ޤައިދީން ޖަލުން 108. (ހ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި، މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ޝަރުޠުތަކަކާ
ނެރުން
އެކީގައި، ޤައިދީއަކު ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ކޮމިޝަނަރަށް
ދެވިދާނެއެވެ.
(1) ފަރުޟު ޙައްޖުގެ އަޅުކަން އަދާކުރުމަށް؛
(2) ބަންދުކުރެވޭ އަންހެނާގެ 6)ހައެއް(މަސް ނުފުރޭ ގާތުން
ކިރުދޭ ކުއްޖެއް ހުރުން؛
(3) މަރުބަލީގައިވާ ނުވަތަ އާދަޔާ ޚިލާފަށް ބަލި ޢާއިލީ
މެންބަރަކަށް ޒިޔާރަތްކުރުމަށް؛
(4) ޢާއިލީ މެންބަރެއްގެ ޖަނާޒާގައި ބައިވެރިވުމަށް؛
(5) ރާއްޖެއިން ލިބެންނެތް ޞިއްޙީ ފަރުވާއެއް ލިބިގަތުމަށް
ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިއުމަށް.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި ވަގުތީ ގޮތުން
ޖަލުން ނެރުމަށް އެދި ޤައިދީން ހުށަހަޅާނީ، ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށެވެ. މިފަދަ ހުށަހެޅުމެއް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް
ލިބުމުން، އެކަން ކޮމިޝަނަރަށާއި މިނިސްޓަރަށް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ޢަމަލުކުރާނީ މި
މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އަންނަނިވި ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ކޮމިޝަނަރ
އެކުލަވާލާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
(1) ޤައިދީ ނުވަތަ ބަންދުގައިވާ މީހާ ހިނދުކޮޅަކަށް ނަމަވެސް
63

ޖަލުން ބޭރަށް ނެރެފިނަމަ އޭނާގެ ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގެ
އެހެން ފަރުދަކަށް ނުވަތަ ފަރުދުންގެ ބަޔަކަށް ލިބިދާނެ
ގެއްލުމަކަށް ބަލައި އަޅަންޖެހޭ އެންމެހައި ސަލާމަތީ
ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން.
(2) ޤައިދީ ނުވަތަ ބަންދުގައިވާ މީހާ ފިލާފާނެ ކަމަށް އަޅަންޖެހޭ
އެންމެހައި ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން.
(3) ޤައިދީ ނުވަތަ ބަންދުގައިވާ މީހާ ޖަލުން ބޭރުގައި އޭނާގެ
ޢަމަލުތައް ބަހައްޓަންޖެހޭނެ އެންމެހައި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް
އިޙްތިރާމް ކުރާނެ ކަމުގެ އިޤްރާރުގައި އޭނާ ލައްވައި ސޮއި
ކުރުވުން.
(4) ޢާއިލީ ގޮތުން މިފަދަ ކަންކަމުގައި ޒިންމާވާނެ ފަރާތެއް
ވާނަމަ އެފަރާތަކުން ޤައިދީ ނުވަތަ ބަންދުގައިވާ މީހާ
ޖަލުން ބޭރުގައި ޢަމަލުކުރުމަށް އިޤްރާރު ލިޔުމުން ހޯދުން.
(5) އޭނާގެ އަމިއްލަ ގޮތުން ނުވަތަ ޞިއްޙީ އިންޝުއަރެންސްގެ
ޤައުމީ ނިޒާމްގެ ދަށުން ރާއްޖެއާއި ރާއްޖެއިން ބޭރުން
ފަރުވާ ހޯދުމަށް ދަތުރުކުރާނަމަ ޚަރަދުގެ އެންމެހައި
ކަންތައްތައް ހަމަޖައްސަންޖެހޭނެ ގޮތުގެ އުސޫލު.
(6) ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހުންނަންޖެހޭނެ މުއްދަތާއި ރާއްޖެ
އަންނާނެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅިފައި އޮތުމާއި އެ މުއްދަތުގައި
އޭނާ ބަލަހައްޓާނެ އުސޫލުތަކާއި އެކަމަށް ހިނގާނެ ޚަރަދު
ކަނޑައެޅިފައި އޮތުމާއި އެ ޚަރަދަށް ޒިންމާވާނެ ފަރާތެއް
އޮތުން.
(7) މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ޤައިދީ ޖަލުގައި އޭނާގެ ޙުކުމް
64

ތަންފީޛުކުރުމުގައި ޖަލުގެ ގަވާއިދު ތަކަށާއި މި ޤާނޫނަށް
އިޙްތިރާމް ކުރާ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކުރުން.
(ނ) ޖަލެއްގައިވާ ޤައިދީއަކު ވަގުތީގޮތުން ނެރެވޭނީ ޖަލު އޮފިސަރަކާ
އެކުގައި، އޭނާގެ ސީދާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ހުރިހާ
ވަގުތެއްގައިވެސް ހުންނަގޮތަށެވެ. މިގޮތުން ވަގުތީގޮތުން
އޮފިސަރުންގެ ޙަވާލުގައި ނެރެވޭނީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)3(ވަނަ
ނަންބަރާއި (4) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ޙާލަތްތަކުގައެވެ. މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ)1(ވަނަ ނަންބަރާއި)2(
ވަނަ ނަންބަރާއި (5) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި
ވަގުތީގޮތުން ޖަލުން ނެރެ ޤައިދީ ޙަވާލުކުރެވޭނީ އޭނާގެ
ބެލެނިވެރިއެއްގެ ސީދާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ހުރިހާ
ވަގުތެއްގައިވެސް ހުންނަ ގޮތަށެވެ.
(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ވަގުތީ ގޮތުން ޤައިދީން ދޫކުރާނަމަ މޯލްޑިވްސް
ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން އަންގަންވާނެއެވެ.
އެގޮތުން، ޤައިދީއަކު ދޫކުރެވިފައިވާ މުއްދަތާއި، ވަގުތީ ގޮތުން
ދޫކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޠުތައް އެނގޭނެ ފުރިހަމަ
މަޢުލޫމާތު މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.
ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު 109. މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ވަގުތީ ގޮތުން ޖަލުން ދޫކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދެއް
މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ކޮމިޝަނަރ އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ. އެ
ގަވާއިދުގައި ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުމަށް ޝަރުޠު ހަމަވާ ގޮތާއި، ދޫކުރެވޭ
ގޮތާއި، ދޫކޮށްފައި ތިބޭ މީހުން ކުރުމަށާއި ނުކުރުމަށް ޝަރުޠު ކުރެވިދާނެ
65

ކަންކަމާއި، ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައިހުރުން ބާޠިލުކުރެވިދާނެ ޙާލަތްތައް
ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. މި ގަވާއިދުގައި މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ
މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.
ޞިއްޙީ ބޭނުމަށްޓަކައި ދޫކުރުން 110. ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހަކަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ޞިއްޙީ ފަރުވާއެއް
ރާއްޖެއިން ލިބެންނެތް ޙާލަތްތަކުގައި، ކަމާބެހޭ ޚާއްޞަ ޑޮކްޓަރެއް އެގޮތަށް
ނިންމައިފިނަމަ، މެޑިކަލް ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓަރު
ޢައްޔަނުކުރާ މެޑިކަލް ބޯޑުން ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެމަތިން އޭނާ ޞިއްޙީ
ބޭނުމަށްޓަކައި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދިއުމަށް ދޫކުރުމުގެ ހުއްދަ ކޮމިޝަނަރަށް
ދެވިދާނެއެވެ.
ވަގުތީ ގޮތުން ދޫނުކުރެވޭނެ މީހުން 111. އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައިވާ ޤައިދީންނަކީ ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ޞިއްޙީ
ފަރުވާއެއް ލިބިދިނުމަށާއި، ޚާއްޞަ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެގެން މެނުވީ އެހެން
އެއްވެސް ބޭނުމަކަށް ވަގުތީ ގޮތުންވެސް ދޫނުކުރެވޭނެ މީހުންނެވެ.
(ހ) ސަލާމަތީ ގިންތީގެ އެންމެ މަތީ ދަރަޖައިގައި ތިބޭ ޤައިދީން؛
(ށ) ޖަލުން ފިލިކަމުގެ ރެކޯޑެއް އޮތް ޤައިދީން.
ޝަރުޠުތައް ހިފަހައްޓާތޯ ބެލުން 112. މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރާ ޤައިދީން އެމީހުންގެ
މައްޗަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރޭތޯ ބެލޭނެ
ނިޒާމެއް ކޮމިޝަނަރ ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.
ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުން 113. (ހ) ޤައިދީއަކު ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރާއިރު އޭނާގެ މައްޗަށް
66

ބާޠިލުކުރުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ޝަރުޠުތަކާ އޭނާ ދޫކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގައި
ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ އޭނާ ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައި ބެހެއްޓުމަކީ،
މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ނުރައްކާވެދާނެ
ކަމެއްކަމަށް، އޭނާ ބަލަހައްޓަން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން
ޙަވާލުކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފަކަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެކަން އެ
މުވައްޒަފަކު ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންއަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޤައިދީއަކު ބަލަހައްޓަން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން ޙަވާލުކޮށްފައިވާ
މުވައްޒަފަކު މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
ޕްރިޒަންއަށް އެންގުމެއް އަންގައިފިނަމަ، ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން
އެކަމެއް ބަލައި، އެ ޤައިދީއެއް ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައިވާ ދޫކުރުން
ނިމުމަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ކަމަށް އޭނާއަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ ޤައިދީ
ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައިވާ ދޫކުރުން ނިމުމަކަށް ގެނެސް، އޭނާ
އަލުން ޖަލުގައި ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.
ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުމުގެ 114. ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުމުގެ ޝަރުޠުތަކާ ޤައިދީއަކު ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، ޖަލުގެ
ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުވުމުން ދެވޭ
އެހެން އަމުރަކާ ޚިލާފުވުމުން ދެވޭ އަދަބުތަކުގެ ތެރެއިން އަދަބެއް އޭނާގެ
އަދަބު
މައްޗަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.
ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައިވާ މީހަކު 115. ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައިވާ ޤައިދީއަކު، އޭނާ ދޫކޮށްފައިހުރި މުއްދަތުގެ
ޖިނާއީ ކުށެއްކުރުން
ތެރޭގައި ޖިނާއީ ކުށެއްކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެނަމަ، އޭނާ އިތުރު
މުއްދަތަކަށް ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައި ބެހެއްޓުމަށް ހުއްދަ
ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
67

ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުމަށް ހުއްދަ 116. (ހ) ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްދިނުން އެދި ޤައިދީއަކު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުން
ނުދިނުން
ކޮމިޝަނަރ ޤަބޫލުނުކުރާނަމަ، އެކަން ސަބަބު ބަޔާންކޮށް ލިޔުމުން
އެ ޤައިދީއަކަށް އަންގަންވާނެއެވެ.
(ށ) ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުމަށް ހުއްދަ ނުދިނުމަށް ކޮމިޝަނަރ ނިންމާ
ޙާލަތުގައި، އެ ނިންމުމާމެދު އެ ޤައިދީއަކު ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ،
އެކަން އަލުން ބަލައިދިނުން އެދި މިނިސްޓަރަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރެވޭ މީހުންގެ 117. މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ވަގުތީ
ޙުކުމުގެ މުއްދަތު ކެނޑުން
ގޮތުން ދޫކޮށްފައިވާ ޤައިދީން ޖަލުން ބޭރުގައި ހޭދަކުރާ މުއްދަތު، އެއީ ޙުކުމް
ތަންފީޛުވަމުންދާ މުއްދަތު ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.
ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައި 118. މި ޤާނޫނުގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރެވޭ ޤައިދީއަކު
ހުންނައިރު ހުންނަނީ ބަންދުގައި
ޖަލުން ބޭރުގައި ހޭދަކުރާ މުއްދަތުގައި އޭނާއަކީ ބަންދުގައިވާ މީހެއް ކަމުގައި
ކަމަށް ބެލެވުން
ބެލޭނެއެވެ.
ތޭރަވަނަ ބާބު
ޕެރޯލްގެ ނިޒާމު
ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބިދިނުން 119. ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން ޙުކުމުގެ މުއްދަތުގެ
ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި މިންވަރެއް ތަންފީޛުވެ ނިމިފައިވާ މީހުން، މުޖުތަމަޢުގެ
ރައްކާތެރިކަން ނުގެއްލޭނެ ގޮތެއްގެމަތިން މުޖުތަމަޢަށް އަލުން
އަހުލުވެރިކުރުވުމަށްޓަކައި، ކަނޑައެޅޭ ވަކި ޝަރުޠުތަކަކާ އެކު ޕެރޯލްގެ
ދަށުން ދޫކުރުމުގެ ފުރުޞަތު، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ޤައިދީންނަށް
68

ލިބިދޭންވާނެއެވެ.
ޕެރޯލްގައި ތިބޭ މީހުންގެ ޤާނޫނީ 120. ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރެވޭ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުންނަކީ، އެމީހުންގެ ޤާނޫނީ
ހައިސިއްޔަތު
ހައިސިއްޔަތަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ނުގެނެސް، އެމީހެއްގެ ޙުކުމުގެ މުއްދަތު
ފަސްކުރެވޭ ބައެކެވެ. ޕެރޯލްގައި ތިބޭ މުއްދަތުގައި އެމީހުންނަކީ ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޙުކުމް ފަސްކޮށްފައިވާ މީހުން ކަމުގައި
ބެލެވޭނެއެވެ.
ޕެރޯލް ބޯޑު އެކުލަވާލުން 121. (ހ) ޤާނޫނުއަސާސީގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ޒ) ގެ ދަށުން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އުފައްދާ ޕެރޯލް ބޯޑުގެ އެންމެހައި
މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނު ތަޞްދީޤުވެ
ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރެވުމާއެކު އަންނަނިވި
ފަރާތްތައް އެކުލެވޭ ގޮތަށް ޕެރޯލް ބޯޑު އުފައްދާނީ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން، ޕެރޯލް ބޯޑުގެ އެންމެހައި ކަންކަން ހިނގާ ނުހިނގާ
ގޮތްބަލައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤައިދީން ދޫކުރުމަށްޓަކައި، އަދި
ޕެރޯލްގެ ނިޒާމު އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ހިންގައި
ދެމެހެއްޓުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަން ހިންގާ
ބަލަހައްޓާނީ މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ކޮމިޝަނަރެވެ.
(ށ) ޕެރޯލް ބޯޑު އެކުލެވިގެންވާނީ ތިރީގައި މިވާ 9 (ނުވައެއް)
މެންބަރުންގެ މައްޗަށެވެ.
(1) މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަންގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ
ސިވިލް ސަރވިސްގެ އިސް މުވައްޒަފެއް؛
69

(2) މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ސިވިލް
ސަރވިސްގެ އިސް މުވައްޒަފެއް؛
(3) އެޓަރނީ ޖެނަރަލްގެ އޮފީހުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ޤާނޫނީ
ވަކީލެއް؛
(4) މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ
ގުޅުންހުރި ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ޙަރަކާތްތެރިވަމުންދާ
ޖަމްޢިއްޔާ ޖަމާޢަތްތަކުން ކަނޑައަޅާ މެންބަރެއް؛
(5) މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ އިސް އޮފިސަރެއް؛
(6) އިސްލާމިކް މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ކަނޑައަޅާ ދީނީ
ޢިލްމުވެރިންގެ ތެރެއިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަނުކުރާ
ޢިލްމުވެރިއެއް؛
(7) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަންޑް
އޮފިސަރެއް؛
(8) މެޑިކަލް ޑޮކްޓަރެއް؛
(9) ނަފްސާނީ ފަރުވާދޭ މީހެއް.
(ނ) ޕެރޯލްގެ ދަށުން މީހުން ދޫކުރުމަށާއި ބޯޑުގެ ޒިންމާ އަދާކުރުމަށް
މިނިސްޓަރު އުފައްދާ ވަކި އިދާރާއެއް ހުންނަންވާނެއެވެ. މި އިދާރާގެ
އެންމެހައި ކަންކަން އަދި ޕެރޯލް އޮފިސަރުންނާއި، އެހެނިހެން
ފަންނީ އަދި އިދާރީ މުވައްޒަފުންނާއި، އޮފީސް ހިންގާނެ ޢިމާރާތާއި
ޚަރަދު ބަލަހައްޓާނީ މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެމަތިން
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ފަރާތުންނެވެ.
(ރ) ޕެރޯލް ބޯޑުގެ ޗެއަރޕަރސަން އަދި ވައިސް ޗެއަރޕަރސަން
ޢައްޔަނުކުރާނީ ބޯޑުގެ އަޣުލަބިއްޔަތުންނެވެ.
70

(ބ) ބޯޑުގެ މެންބަރުންގެ ޢިނާޔަތް ކަނޑައަޅާނީ މިނިސްޓަރ އޮފް
ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން މިނިސްޓަރެވެ.
ޕެރޯލް ބޯޑުގެ ޒިންމާތަކާއި ބާރުތައް 122. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ބޯޑުގެ ބާރު ހިނގާ ދާއިރާގައި
އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު ބޯޑަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ހ) ޤައިދީންނަށް ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ދިނުމާއި، ޕެރޯލް އިންޓަރވިއު
ކުރުމަށްފަހު، ފުރުޞަތު ދޭން ނުފެންނަ ޤައިދީން ކަނޑައެޅުން؛
(ށ) ޕެރޯލްގައި ދޫކުރުމުގެ ޝަރުޠުތައް ކަނޑައެޅުމާއި ޕެރޯލްގެ ދަށުން
ދޫކުރެވޭ މީހުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ސުލޫކީ މިންގަނޑު ކަނޑައެޅުން؛
(ނ) ޕެރޯލްގައި މީހަކު ހުންނާނެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމާއި މުއްދަތަށް
ބަދަލު ގެނައުން؛
(ރ) ޕެރޯލްގައި ހުންނަ މީހަކީ ޕެރޯލްގެ ޝަރުޠުތައް ކާމިޔާބުކަމާއެކު
ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ މީހަކު ކަމުގައި ކަނޑައެޅުން؛
(ބ) ޕެރޯލްގައި ދޫކޮށްފައިވާ މީހެއްގެ ޕެރޯލް ބާޠިލުކުރުން.
ޕެރޯލް ބޯޑުން ތަބާވާންޖެހޭ ޢާންމު 123. ޕެރޯލް ބޯޑުގެ މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމަށް ޕެރޯލް ބޯޑުން މަސައްކަތްކުރާ
އުސޫލުތައް
ހިނދު، އަންނަނިވި އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ހ) ހުރިހާ މައްސަލައެއް ނިންމުމުގައި މުޖުތަމަޢުގެ މަޞްލަޙަތަށާއި
ރައްކާތެރިކަމާއި ސަލާމަތަށް އެންމެ ބޮޑު އިސްކަމެއް ދިނުން؛ އަދި
(ށ) މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ނުރައްކާވެދާނެ އެންމެހައި ކަންކަން
އެންމެ ކުޑަ މިންވަރަކަށް ހުއްދަކުރެވޭ ގޮތެއްގެމަތިން ޕެރޯލްގެ
ޝަރުޠުތައް ކަނޑައެޅުން.
71

ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި 124. ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތުތައް ލިބިދެވޭނީ އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާ
ބަލަންޖެހޭ ކަންކަން
ޤައިދީންނަށެވެ.
(ހ) އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބަކީ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހަށް
ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުން ކަމުގައިވުން؛
(ށ) ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބިދެވޭނެ އެންމެ ކުރު މުއްދަތު ކަމަށް މި
ޤާނޫނުގެ 125 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތަށްވުރެ
ކުރުނޫން މުއްދަތަކަށް ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހެއް
ކަމުގައިވުން؛
(ނ) ޤައިދީ ޖަލުގައި ހޭދަކުރި މުއްދަތުގައި އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅު
ފެންވަރެއްގެ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑެއް ދަމަހައްޓާފައިވުމާއެކު ޖަލުން އެ
ޤައިދީއަކަށް ކަނޑައަޅާ ޕްރޮގްރާމްތައް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ
މީހަކަށްވުން؛
(ރ) ޤައިދީއަކީ އޭނާ ޖަލުން ދޫކުރެވިއްޖެނަމަ އޭނާގެ ފަރާތުން
މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛
(ބ) ޤައިދީ ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކޮށްފިނަމަ، އޭނާ ކުށްކުރުމުން ދުރުހެލިވެ،
ޤާނޫނަށް ޙުރުމަތްތެރިކޮށް ހިތާ މީހެއްގެ ގޮތުގައި އެނބުރި
މުޖުތަމަޢަށް އައުމުގެ ފުރުޞަތު ބޮޑުކަމަށް ބޯޑަށް ޤަބޫލުކުރެވުން؛
(ޅ) މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް، ޖިނާޢީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ
އިޙްތިޞާޞް ލިބިދީފައިވާ ކޯޓެއްގައި އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ
އޮފީހުގައި ހިނގަމުންދާ އިތުރު މައްސަލައެއް ނެތް މީހަކު
ކަމުގައިވުން.
72

ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބޭނެ އެންމެ 125. ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބިދެވޭނީ އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ޙުކުމުގެ
ކުރު މުއްދަތު
މުއްދަތުގެ ތެރެއިން އެންމެ ކުރުވެގެން ތިރީގައިވާ މުއްދަތުތައް
ތަންފީޛުވެފައިވާ މީހުންނަށެވެ.
(ހ) އަންނަނިވި ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއްގެ ޙުކުމެއް ނުވަތަ އެއް
ޙުކުމަށްވުރެ ގިނަ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހެއްނަމަ، އެމީހެއްގެ
މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ އެންމެ ދިގު ޙުކުމުގެ ދެބައިކުޅަ އެއްބައި
ތަންފީޛުކޮށްފައިވުން.
(1) ޓެރަރިޒަމްގެ ކުށް؛
(2) މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކުމާއި، ވިޔަފާރިކުރުމާއި، އެތަކެތި
ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުން؛
(3) ގަދަކަމުން ބަދުއަޚްލާޤީ ޢަމަލު ހިންގުން؛
(4) ކިޑްނެޕިންގ؛
(5) ވައްކަމާއި، ޓެކުމާއި، ޚިޔާނާތްތެރިވުމާއި، މަކަރާއި ޙީލަތް
އަދި ފޭރުމުގެ ކުށްކުށުގެ ތެރެއިން 100,000/-
(އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން މަތީގެ ޢަދަދެއްގެ ފައިސާ
ނުވަތަ އެ އަގުގެ މުދާ ހިމެނޭ މައްސަލަތައް؛
(6) ތޫނު އެއްޗަކާއެކު ނުވަތަ ހަތިޔާރަކާއެކު މާރާމާރީ
ހިންގުމާއި، މީހަކަށް ނުރައްކާތެރި ހާނިއްކައެއް ނުވަތަ
ފުރާނައަށް ނުރައްކާވާފަދަ މާރާމާރީއެއް ހިންގުން؛
(7) ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރެއް ނުވަތަ ތޫނު އެއްޗެއް ޢާންމު
ތަނެއްގައި ގެންގުޅުން.
(ށ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންގެ ތެރެއިން 10 (ދިހައެއް)
ގްރާމަށްވުރެ ދަށުން ޙުކުމް ކޮށްފައިވާ މީހުންނާއި، މަނާ ބޭސް
73

ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށުގައި ޙުކުމް ކޮށްފައިވާ މީހެއްނަމަ، އެމީހެއްގެ
މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ އެންމެ ދިގު ޙުކުމުގެ ތިންބައިކުޅަ އެއްބައި
ތަންފީޛުކޮށްފައިވުން.
(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްތައް ފިޔަވައި އެކި
މައްސަލައިގައި ޖަލު ޙުކުމާއި، ގޭ ބަންދުކުރުން، އަރުވާލުން ފަދަ
ޙުކުމް ތަކުގައި ތިބޭ ޤައިދީންނަށް އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމުގެ އުސޫލު
ކަނޑައަޅާނީ އެ ކުށެއްގެ ބޮޑު ކުޑަމިނަށް ބަލައި އެމީހެއްގެ ކުށުގެ
ރެކޯޑުގެ މައްޗައް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އުފައްދާ ޕެރޯލް ބޯޑުން ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދެއްގެ
ދަށުންނެވެ.
ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ނުލިބޭނެ 126. އަންނަނިވި ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއްގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ
ފަރާތްތައް
މީހެއްނަމަ، އެމީހަކަށް ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތެއް ނުލިބޭނެއެވެ.
(ހ) ގަސްދުގައި މީހަކު މެރުން.
(ށ) ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާ ކުރުން.
(ނ) އެހެން ޤާނޫނަކުން އަދަބު ލުއި ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ
ކުށެއް ސާބިތުވެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ޤައިދީން.
ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތަށް 127. ޤައިދީއަކަށް ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބިދެވޭނެ އެންމެ ކުރު މުއްދަތު ކަމަށް މި
އެދި ހުށަހެޅުން
ޤާނޫނުގެ 125 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވާން 6
(ހައެއް) މަސްދުވަހަށް ވުމުން ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތަށް އެދި އޭނާއަށް
ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. އަދި އޭނާއަށް ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބެންވާ ކަމަށް އޭނާ
ދެކޭ ސަބަބުތަކާއި ޕެރޯލްގައި ދޫކުރެވިއްޖެނަމަ އޭނާ ކަންކުރާނެ ގޮތް
74

ބަޔާންކޮށް ލިޔުމުން ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.
ޤައިދީއާ އިންޓަރވިއު ކުރުން 128. ޕެރޯލްއާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ކުރިން ޕެރޯލް ބޯޑުން ޤައިދީއާ އިންޓަރވިއު
ކުރަންވާނެއެވެ.
ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި 129. ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ ޤައިދީއަކާމެދު ޕެރޯލް ބޯޑުން ގޮތެއް
ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެ ކަންކަން
ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރާނެ ކަންތައްތަކާއި ޢަމަލުކުރާނެ މިންގަނޑުތައް
ބޯޑުން ކަނޑައަޅައި އިޢުލާންކުރަންވާނެއެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ތިރީގައިވާ
ކަންކަން ހިމަނަންވާނެއެވެ.
(ހ) އޭނާ ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ ކުށް؛
(ށ) ތަޙްޤީޤާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ނުނިމިވާ އޭނާގެ
މައްސަލައެއްވާނަމަ، އެ މައްސަލައެއް؛
(ނ) އޭނާގެ ކުށުގެ ރެކޯޑެއްވާނަމަ އެ ރެކޯޑު؛
(ރ) އޭނާގެ އިޖްތިމާޢީ މައްސަލައެއްވާނަމަ އެކަން (މަސްތުވާތަކެތި
ބޭނުންކުރުމާއި ގޭތެރޭގައި ކުރާ އަނިޔާ ފަދަ މައްސަލަތައް ހިމެނޭ
ގޮތުން)؛
(ބ) ވަގުތީ ގޮތުން ނުވަތަ ޕެރޯލްގައި ކުރިން ދޫކޮށްފައިވާނަމަ، ދޫކުރިއިރު
އޭނާގެ އަޚްލާޤު ހުރި ގޮތް؛
(ޅ) އޭނާ ކުރިން އަދާކޮށްފައިވާ ވަޒީފާއާއި މަސައްކަތުގެ މަޢުލޫމާތު؛
(ކ) އޭނާ ޕެރޯލްގައި ދޫކުރުމުން މުޖުތަމަޢަށް ކުރިމަތިވެދާނެ ނުރައްކާ؛
(އ) ޖަލުގައި ހުރިއިރު އޭނާގެ ސުލޫކު ހުރި ގޮތް؛
(ވ) އޭނާގެ މައްޗަށް ނިޔާ ކަނޑައެޅި ފަނޑިޔާރު ފާހަގަކޮށްފައިވާ
ނުކުތާތަކަށާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެކެވިފައިވާ ވާހަކަތައް؛
75

(މ) އޭނާ ކުރި ކުށުގެ ސަބަބުން އަނިޔާ ލިބުނު މީހާ ނުވަތަ މީހުންގެ
ފަރާތުން ލިބޭ މަޢުލޫމާތު؛
(ފ) އޭނާގެ ނަފްސާނީ ޙާލަތު؛
(ދ) ކުށްކުރުމާމެދު އޭނާ ދެކޭގޮތަށް އައިސްފައިވާ ބަދަލު؛
(ތ) އޭނާ ޖަލުގައި ހުރި މުއްދަތުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި،
އަދާކުރި ވަޒީފާތައް.
ޕެރޯލްގައި ދޫކުރުމުގައި 130. ޕެރޯލްގެ ދަށުން ޤައިދީއަކު ދޫކުރުމުގައި، ވަކި ކަންތައްތަކެއް ކުރުމަށް
ޝަރުޠު ކަނޑައެޅުން
ނުވަތަ ނުކުރުމަށް ޕެރޯލް ބޯޑުން އޭނާއަށް ޝަރުޠު ކުރެވިދާނެއެވެ. އޭގެ
ތެރޭގައި ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ހިމެނިދާނެއެވެ.
(ހ) ގޭގައި ބަންދުކުރުން ނުވަތަ ދިރިއުޅޭ ސަރަޙައްދުން ބޭރަށް
ނުދިއުމަށް އެންގުން؛
(ށ) ޕެރޯލް ބޯޑުން ކަނޑައަޅާ ވަކި ގަޑިތަކަކަށް ވަކި ކަންތައްތަކެއް
ކުރުން؛
(ނ) ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޕެރޯލް އޮފިސަރަކަށް ރިޕޯޓުކުރަމުން
ދިއުން؛
(ރ) ޕެރޯލް ބޯޑުން ކަނޑައަޅާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިވުން؛
(ބ) ޕެރޯލް ބޯޑުން ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުތައް
ބެހެއްޓުން؛
(ޅ) ޕެރޯލްގެ މުއްދަތުގައި ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި އޭނާ ހައްޔަރުނުކުރުން؛
(ކ) ޕެރޯލްގެ ގަވާއިދުތަކަށް ތަބާވުން.
ޕެރޯލް ބޯޑުގެ ނިންމުންތައް 131. (ހ) ޕެރޯލް ބޯޑުން ކަމެއް ނިންމާނަމަ، އެ ނިންމުމާއި އެ ނިންމުން
ރެކޯޑްކުރުމާއި ހާމަކުރުން
ނިންމި ސަބަބު ޕެރޯލް ބޯޑުން ލިޔެ އޭގެ ރެކޯޑްތައް
76

ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޤައިދީއަށް ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ދިނުމާ ބެހޭގޮތުން ޕެރޯލް ބޯޑުން
ނިންމާ ނިންމުމުގެ ކޮޕީއެއް އެ ޤައިދީއަކަށް ދޭންވާނެއެވެ.
ޕެރޯލް އޮފިސަރުން ޢައްޔަނުކުރުން 132. (ހ) ޕެރޯލްގައި ދޫކުރެވިފައި ހުންނަ ކޮންމެ ޤައިދީއަކަށް، އޭނާ ޕެރޯލްގެ
ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދީ، އޭނާ އެގޮތަށް
ޢަމަލުކުރޭތޯ ބެލުމަށް ޕެރޯލް އޮފިސަރެއް ޢައްޔަނުކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) ޕެރޯލް އޮފިސަރުންގެ ޒިންމާތަކާއި، ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރާ ޤައިދީން
ޕެރޯލް އޮފިސަރުންނަށް ރިޕޯޓުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި، އެ ޤައިދީން
ބެލެހެއްޓުމުގައި ޕެރޯލް އޮފިސަރުން ޢަމަލުކުރަންވާނެ އުސޫލުތައް،
ޕެރޯލް ބޯޑުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
ޕެރޯލްގައި ތިބޭ މީހުންގެ 133. ޕެރޯލްގައި ދޫކޮށްފައިވާ ޤައިދީގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރުޠުތަކާ އޭނާ
މިނިވަންކަން
ޚިލާފުނުވާހާ ހިނދަކު، މުޖުތަމަޢުގެ އެހެން މީހުންނެކޭވެސް އެއްފަދައިން
އުޅުމުގެ މިނިވަންކަން އޭނާއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި އޭނާގެ ޕެރޯލް
ބާޠިލުނުކުރާހާ ހިނދަކު ނުވަތަ ވަގުތީ ގޮތުން މެދުކަނޑާނުލާހާ ހިނދަކު،
އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޙުކުމުގެ ސަބަބުން ޕެރޯލްގައި ދޫކޮށްފައިވާ
މުއްދަތުގައި އޭނާ ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
ޕެރޯލް ފުރިހަމަކުރުން 134. (ހ) ޕެރޯލްގައި ދޫކޮށްފައިވާ ޤައިދީ އޭނާގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ޕެރޯލްގެ
ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުނުވެ، އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޕެރޯލްގެ
މުއްދަތު ފުރިހަމަކޮށްފިނަމަ، އޭނާއަކީ ޕެރޯލް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ
މީހެއްކަމަށް ޕެރޯލް ބޯޑުން ނިންމަންވާނެއެވެ.
77

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތަށް ޕެރޯލް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ
މީހެއްކަމަށް ޕެރޯލް ބޯޑުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މީހާގެ ޖިނާއީ
މައްސަލަތަކާމެދު ތިރީގައިވާ ގޮތަށް ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.
(1) އޭނާގެ މައްޗަށް ތަންފީޛުކުރެވެމުންއައި ޙުކުމް ނުވަތަ
ޙުކުމްތައް އިތުރަށް ތަންފީޛުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.
(2) ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބުމުގެ ފަހުން ކޮށްފައިވާކަމަށް
ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށްތަކާއި، ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބުމުގެ
ކުރިން ކޮށްފައިވާ ނަމަވެސް އޭގެކުރިން ހާމަވެފައިނުވާ
ކުށްތަކާގުޅޭ ތަޙްޤީޤާއި ޝަރީޢަތްތައް ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް
ކުރިއަށްގެންދަންވާނެއެވެ.
ޕެރޯލް ސަސްޕެންޑް ކުރެވިދާނެ 135. އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ ޤައިދީގެ
ޙާލަތްތައް
ޕެރޯލް، ޕެރޯލް ބޯޑަށް ސަސްޕެންޑް ކުރެވިދާނެއެވެ.
(ހ) ޤައިދީ އޭނާއަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޕެރޯލްގެ ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުވުން؛
(ށ) ޤައިދީގެ ޕެރޯލް ސަސްޕެންޑް ކުރުމަކީ ޕެރޯލްގެ ޝަރުޠުތަކާ
ޚިލާފުވިޔަ ނުދިނުމަށްޓަކައި ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތްކަމާއި
ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމަކަށްވުން؛
(ނ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާއެއް އޭނާގެ މައްޗަށް ކުރެވުން ނުވަތަ ޖިނާޢީ
ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤަށް އޭނާ
ހައްޔަރުކުރުން.
ޕެރޯލް ސަސްޕެންޑްވުމުގެ ނަތީޖާ 136. މި ޤާނޫނުގެ 135 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޕެރޯލްގައި ހުރި
ޤައިދީއެއްގެ ޕެރޯލް ސަސްޕެންޑް ކުރެވުމާއެކު، އޭނާގެ ޕެރޯލް އަލުން
78

މުރާޖަޢާކުރެވެންދެން އެނބުރި ޖަލަށް ރުޖޫޢަކުރެވޭނެއެވެ.
(ހ) ޕެރޯލް އަލުން މުރާޖަޢާކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނީ މި ޤާނޫނުގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާ ޕެރޯލް ސަސްޕެންޑްކުރެވޭ ޙާލަތުގައި ނުވަތަ ޕެރޯލް
ބާޠިލްކުރެވޭ ޙާލަތުގައި އޭނާ ޢަމަލުކޮށްފައިވާ ގޮތާއި ޕެރޯލްގެ
މުއްދަތުގައި އޭނާއާމެދު ޢަމަލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގަވާއިދުގެ
ތެރެއިން ގަވާއިދު ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތުން އިހުމާލުވެފައި ވޭތޯއާއި
ޒަރޫރީ ޙާލަތްތައް މެދުވެރިވެގެން ވަކި ގަޑިއަކަށް ވަކި ވަގުތަކަށް
ވަކި ތަނަކަށް ހާޒިރުވުމަށް އުޒުރުވެރިވެފައިވޭތޯއާއި އޭނާގެ
ބެލެނިވެރިން ނުވަތަ ޕެރޯލް މުއްދަތުގައި އޭނާގެ ޢަމަލުތައް
ބެލެހެއްޓުމަށް އިޤްރާރުވެފައިވާ ފަރާތްތައް އިހުމާލުވެފައިވޭތޯއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި ކަންކަން ބަލައި މޮނިޓަރކުރާނެ
އުސޫލެއް ޤާއިމުކޮށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
މިފަދަކަންކަން ބަލައި މުރާޖަޢާކުރާނެ އުސޫލެއް
ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
ޕެރޯލް ބާޠިލުކުރުން 137. އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް މެދުވެރިވެއްޖެ ހިނދެއްގައި،
ޕެރޯލްގައި ދޫކޮށްފައި ހުރި ޤައިދީއެއްގެ ޕެރޯލް، ޕެރޯލް ބޯޑުން
ބާޠިލުކުރަންވާނެއެވެ.
(ހ) ޕެރޯލްގައި ދޫކުރެވުނު ފަހުން ޤައިދީގެ ސުލޫކު ހުރި ގޮތުން، އޭނާގެ
ފަރާތުން މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކަލެއް ވެދާނެކަމަށް ޕެރޯލް ބޯޑަށް
ފެނުން؛
(ށ) މަޤްބޫލު ސަބަބެއް ދެއްކުމާއެކު އަލުން ޖަލަށް ރުޖޫޢަވުމަށް
ޕެރޯލްގައި ދޫކޮށްފައިހުރި ޤައިދީ އެދުން؛
79

(ނ) ޖިނާއީ ކުށެއް އޭނާގެ މައްޗަށް ސާބިތުވެއްޖެކަމަށް ކޯޓުން
ކަނޑައެޅުން.
ޕެރޯލް ބާޠިލުކުރުމުގެ ނަތީޖާ 138. ޕެރޯލްގައި ދޫކުރެވިފައިވާ ޤައިދީއެއްގެ ޕެރޯލް ބާޠިލުކޮށްފިނަމަ އޭނާ އަނބުރާ
ޖަލަށް ރުޖޫޢަކޮށް، އޭނާގެ ޙުކުމުގެ ބާކީ އޮތްބައި ޖަލުގައި
ތަންފީޛުކުރަންވާނެއެވެ.
އަލުން ޕެރޯލަށް އެދުން 139. ޤައިދީގެ ޕެރޯލް ބާޠިލުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަސް
ވަންދެން ޤައިދީއަށް އަލުން ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތަކަށް ނުއެދެވޭނެއެވެ.
ޕެރޯލް ބޯޑުގެ ނިންމުން އަލުން 140. (ހ) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި ޕެރޯލް ބޯޑުން ޤައިދީއެއްގެ ޕެރޯލްއާ
މުރާޖަޢާކުރުން
ގުޅޭގޮތުން ނިންމާ ނިންމުމެއް މުރާޖަޢާކޮށްދިނުން އެދި ޤައިދީއަށް
ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. މިފަދަ ހުށަހެޅުމެއް މުރާޖަޢާކުރުމަށްޓަކައި އޭނާ
ހުށަހަޅާނީ މިނިސްޓަރަށެވެ. މި ގޮތުން އެފަދަ ހުށަހެޅުމެއް
އަތުވެއްޖެނަމަ އެ ހުށަހެޅުމެއްގެ މައްޗަށް ބަލައި މިނިސްޓަރު
ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެ މަތިން އެ މައްސަލަ މުރާޖަޢާކުރާނީ މިނިސްޓަރު
ކަނޑައަޅާ ކޮމިޓީއަކުންނެވެ. އެ ކޮމިޓީއަކީ މަދުވެގެން 3 (ތިނެއް)
މެންބަރުންގެ މައްޗައް ހިމެނޭ ގޮތަށް އަންނަނިވި ފަރާތްތައް
ބައިވެރިވާ ކޮމިޓީއަކަށް ވާންވާނެއެވެ.
(1) ޕެރޯލް ބޯޑުގެ މެންބަރެއް؛
(2) ޤައިދީއާ ގުޅުންހުރި ފަރާތެއް، ޢާއިލީ މެންބަރެއް؛
(3) ކޮމިޝަނަރ ކަނޑައަޅާ އޮފިސަރެއް.
(ށ) ޕެރޯލް ބޯޑުގެ ނިންމުންތައް ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ މުހިންމު
80

މަޢުލޫމާތެއް އެ ނިންމުން ނިންމި ވަގުތު ޕެރޯލް ބޯޑަށް ލިބިފައި
ނެތުން؛ ނުވަތަ
(ނ) އެ މައްސަލަ ބެލުމުގައި އިޖުރާއީ އުސޫލުތަކަކާ ޚިލާފުވެފައިވުން.
ސާދަވަނަ ބާބު
ޢާންމު މާއްދާތަކެއް
ގަވާއިދު އަންގައި ދިނުން 141. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކާއި ޖަލު އަމުރުތައް
ޖަލު އޮފިސަރުންނާއި ޤައިދީންނާއި ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް
އަންގައިދީ، އެ ގަވާއިދުތައް އެމީހުންގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމަށް
ކޮމިޝަނަރާއި ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް
މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ އެންމެހައި ގަވާއިދުތަކާއި ޖަލު
އަމުރުތަކުގެ ތެރެއިން ޤައިދީންނާ ގުޅުންހުރި އެންމެހައި
ގަވާއިދުތަކާއި ޖަލު އަމުރުތައް ލިޔަންކިޔަން ނުދަންނަ ޤައިދީންނަށް
އަންގައިދިނުމަށް ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން އެކަށީގެންވާ
މިންވަރަކަށް މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ގަވާއިދުތަކާއި
އަމުރުތައް ދިވެހި ބަސް ނޭނގޭ ޤައިދީންނަށް އެނގޭނެ ބަހަކުން
ކިޔައިދޭންވާނެއެވެ.
ތަފާތުގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރެވިދާނެ 142. އަންނަނިވި ޤައިދީންނަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދެއް މެދުވެރިކޮށް
ޤައިދީންނާއި ބަންދުގައި
ޚާއްޞަ ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށް މިނިސްޓަރަށް ހަމަޖެއްސިދާނެއެވެ.
81

ބައިތިއްބަން ޖެހޭ އެހެނިހެން
މީހުން
(ހ) 18 (އަށާރަ) އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިން؛
(ށ) ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ ކުދިން؛
(ނ) އިމިގްރޭޝަން ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރާއްޖެއިން ޑިޕޯޓްކުރުމަށްޓަކައި
ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު)
ގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބުމަށް ކޮންޓްރޯލަރ އޮފް
އިމިގްރޭޝަން އެންޑް އެމިގްރޭޝަންގެ އެދުމުގެ މަތިން ބަންދުކުރެވޭ
ބިދޭސީން.
ޖަލުގެ މިލްކިއްޔާތު ގަވާއިދާ 143. (ހ) ޖަލު އޮފިސަރުން އެމީހުންގެ ވަޒީފާ އަދާކުރުމަށްޓަކައި
ޚިލާފަށް ބެހެއްޓުމާއި ވިއްކުން
ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ އެއްވެސް އެއްޗެއް މީހެއްގެ އަތުގައި
ބަހައްޓައިފިނަމަ، އޭނާ އެކުރަނީ ކުށެކެވެ.
(ށ) މީހެއްގެ އަތުގައި، އެ އެއްޗެއް އޮތް ސަބަބު ބަޔާންކޮށް ނުދެވޭ،
ޖަލުގެ މިލްކިއްޔާތުގެ ގޮތުގައި ހިމެނޭ އެއްޗެއް ބަހައްޓައިފިނަމަ،
އޭނާ އެކުރަނީ ކުށެކެވެ.
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ
އަދަބަކީ، 25,000/- (ފަންސަވީސް ހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން
ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
(ރ) އެއްވެސް މީހަކު މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ހުއްދައަކާ
ނުލައި އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ކޮށްފިނަމަ، އެމީހަކު
އެކުރަނީ ކުށެކެވެ.
(1) ޖަލުގެ މިލްކިއްޔާތުގެ ގޮތުގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް އެއްޗެއް
82

ގަތުން ނުވަތަ ލިބިގަތުން؛ ނުވަތަ
(2) ޖަލުގެ މިލްކިއްޔާތުގެ ގޮތުގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް އެއްޗެއް
ވިއްކުމުގައި ނުވަތަ މީހަކަށް ދިނުމުގައި ބައިވެރިވުން
ނުވަތަ އެހީތެރިވުން.
(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ
އަދަބަކީ، 35,000/- (ތިރީސްފަސް ހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން
ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.
ގަވާއިދު ހެދުން 144. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ
ހިނދަކު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް
ހަދައި ހިންގާނީ މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ކޮމިޝަނަރެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގައި ގަވާއިދު ހަދަންޖެހޭނެ ކަމަށް ކަނޑައެޅިގެން
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދާއިރާތަކުގެ އިތުރުން އަންނަނިވި ކަންކަމާ
ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓަރުގެ ލަފަޔާއެކު ކޮމިޝަނަރ ގަވާއިދު
ހަދަންވާނެއެވެ.
(1) ޖަލުގެ އިދާރީ ހިންގުމާބެހޭ ގަވާއިދު.
(2) ޖަލުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ޞުލްޙަ މަސަލަސްކަން
ދެމެހެއްޓުމަށްޓަކައި ޖަލުގައި ޢަމަލުކުރަންވީގޮތާބެހޭ
ގަވާއިދު.
(3) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ވަޒީފާއާބެހޭ
ގަވާއިދު.
(4) ޖަލު ބަލައި ފާސްކުރުމާއި ރިޕޯޓުކުރުމުގައި އިންސްޕެކްޓަރ
ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތުގެ ގަވާއިދު.
83

(5) ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ
މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުކުރަންވީ ގޮތުގެ
ގަވާއިދު.
(6) ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ
މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުންގެ ހަށިގަނޑާއި އެމީހުންގެ ތަކެތި
ބަލައި ފާސްކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު.
(7) ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ
މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުންގެ ހަށިގަނޑުން ސާމްޕަލް ނެގުމާއި،
ޤައިދީންގެ ފޮޓޯއާއި، އިނގިލީގެ ނިޝާނާއި، ލޭގެ ގްރޫޕާއި،
ދަތުގެ ނިޝާނާއި، ހަށިގަނޑުގެ މިންނެގުން ފަދަ ކާކުކަން
އަންގައިދިނުމަށްޓަކައި ހޯދަންޖެހޭ ތަފާތު މަޢުލޫމާތުތައް
ހޯދުމުގައި ތަބާވާންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް ބަޔާންކުރާ
ގަވާއިދު.
(8) އެއްވެސް ވެރިއަކު ނުވާ ތަކެތި ވިއްކާލާނެ ނުވަތަ
ނައްތާލާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅައި، އެތަކެތި
ވިއްކާލާނަމަ، ވިއްކައިގެން ލިބޭ ފައިސާ ބޭނުންކުރާނެ ގޮތް
ކަނޑައެޅުމުގެ ގަވާއިދު.
(9) ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ
މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އަސާސީ
84

ޚިދުމަތްތަކާއި ޢިނާޔަތްތަކާބެހޭ ގަވާއިދު.
(10) ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ
މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުން ބަންދުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ
އުސޫލުތަކާބެހޭ ގަވާއިދު.
(11) ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ
މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުން ބައްދަލުކުރުމާއި ފޯނުކުރުމާއި،
ސިޓީ ފަދަ ތަކެތި ފޮނުވުމާއި ލިބިގަތުމުގެ ގަވާއިދު.
(12) ވަގުތީ ގޮތުން ޤައިދީން ދޫކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު.
(13) ޕެރޯލްގެ ގަވާއިދު.
(14) ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި ތިބޭ
މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުން ކުރާ ކުށްތައް ބަލައި، އެމީހުންގެ
މައްޗަށް ސާބިތުވާ ކުށްތަކާމެދު އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް
ބަޔާންކުރާ އިންޓަރނަލް ޑިސިޕްލިނަރީ ގަވާއިދު.
(15) ޖަލު ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކުން ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމާއި
ހަތިޔާރު ގެންގުޅުމާބެހޭ ގަވާއިދު.
(16) ޖަލުގައި ކުއްލި ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެގެން ސިފައިން ނުވަތަ
ފުލުހުންގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމުގެ ގަވާއިދު.
(17) ޖަލުން ޤައިދީއަކު ނުވަތަ ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުގައި
ތިބޭ މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބަހައްޓަންޖެހޭ މީހަކު ފިލައިފިނަމަ، ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ
85

ގަވާއިދު.
(18) ޤައިދީންނާއި ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންނާއި
ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުން
ޖަލުގެ ޞިއްޙީ މަރުކަޒު ފިޔަވާ ރާއްޖޭގެ ޞިއްޙީ ފަރުވާދޭ
ތަންތަނާއި ރާއްޖެއިން ބޭރުން ފަރުވާ ހޯދުމާބެހޭ ގަވާއިދު.
(19) އަރުވާލުމުގެ ޙުކުމްގައި ގޭބަންދުގައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ
މީހުން ޖަލުގެ ޞިއްޙީ މަރުކަޒު ފިޔަވާ ރާއްޖޭގެ ޞިއްޙީ
ފަރުވާދޭ ތަންތަނާއި ރާއްޖެއިން ބޭރުން ފަރުވާ ހޯދުމާބެހޭ
ގަވާއިދު.
(20) ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުންގެ ތެރެއިން ޤާނޫނުއަސާސީ
ލާޒިމްކުރާ އެކިއެކި މަޤާމުތަކުގެ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު
އަދާކުރުމަށް އެފަދަ މީހަކު ވަކިތަނަކަށް ވަކި ގަޑިއަކަށް
ހާޒިރުކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު.
(21) ގޭބަންދު ޙުކުމާއި، އަރުވާލުންފަދަ ޙުކުމްތަކުގައި، ޙުކުމް
ތަންފީޛުކުރަންޖެހޭ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުކުރާނޭ ގޮތުގެ
ގަވާއިދު.
(22) އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގައި
ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުޠުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު.
(23) ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުން ކާވެނިކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު.
(24) ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ މެޑިކަލް
ގަވާއިދު.
(ނ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ
ހިނދަކު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް، މި ޤާނޫނު
86

ފާސްވެ، ތަޞްދީޤުކޮށް ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާތާ 3
(ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދައި، ޢާންމުކުރަންވާނެއެވެ.
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުން 145. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، މި ޤާނޫނު ފާސްވެ، ތަޞްދީޤުކޮށް ދިވެހި
ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާތާ 1 (އެކެއް) މަސްދުވަސް ވުމުންނެވެ.
ޖަދުވަލުތަކަކީ ޤާނޫނުގެ 146. މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލުތަކަކީ މި ޤާނޫނުގެ ބައެކެވެ. މި ޤާނޫނު ފުރިހަމަވާނީ
ބައެއްކަމަށް ކަނޑައެޅުން
އެ ޖަދުވަލުތަކާ އެކުގައެވެ.
ޤާނޫނަށް އިސްކަންދިނުން 147. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކަމެއް އެހެން ޤާނޫނެއްގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، މި ޤާނޫނު ތަޞްދީޤުވެ، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ
ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކޮށް، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން،
މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އެކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންވެގެންވާ މިންވަރުން، ޢަމަލުކުރެވޭނީ މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.
ފަނަރަވަނަ ބާބު
އިންތިޤާލީ ކަންތައްތަކާބެހޭ ބާބު
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް 148. (ހ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބުގައި
ސަރވިސް އުފެއްދުން
ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކުގައި، ބަންދުކުރެވޭ މީހުންނާއި
ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންގެ ޙައްޤުތައްވެސް ހިމާޔަތް ކުރުމާއި، އެއް
ކުށަކަށް ދެފަހަރަށް އަދަބު ނުދިނުމާއި، ފަހުން ހެދޭ
ޤާނޫނަކުންވިޔަސް އެއްވެސް އަދަބެއް ޤައިދީއަކަށް ވިޔަސް ތަކުރާރު
87

ނުވާނެ ގޮތަކަށް ކަންކަން ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވީހިނދު،
ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނަކީ ރާއްޖޭގައި ފުރަތަމަ ފަހަރަށް
ކުށްވެރިންނާއި ބަންދު މީހުންނާއި ތަޙްޤީޤީ މަރުޙަލާގައި
ބަންދުކުރަންޖެހޭ މީހުންނާއި، ޤައިދީންކުރެ އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުމާއި
ޕެރޯލްގެ އުސޫލުން ޤައިދީން މިނިވަންކުރެވޭނެ އުސޫލުތައް
ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނު ކަމަށްވީހިނދު، އަދި ޢާންމު
ޖަލުތަކާއި ރިމާންޑް ޖަލުތަކާއި ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތައްފަދަ މީހުން
ބަންދުކޮށްފައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ ތަންތަނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
އަލަށް އުފައްދަންޖެހޭ އެތަށްކަމަކާއި، އަދި މިފަދަ ޤާނޫނަކަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާއިރު ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހުންނާއި
ޖަލުތަކާއި ކުށްވެރިން ބެލެހެއްޓުމަށް މިހާރު ޢަމަލުކުރެވެމުންދާ
ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން އެފަދަ ތަންތަނުގައި ވަޒީފާ
އަދާކުރާ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާއާއި އެފަރާތްތަކަށް ލިބޭ
ޢިނާޔަތާއި އެފަދަ ފަރާތްތަކުން އަދާކުރަމުންދާ ޤައުމީ ޚިދުމަތުގެ
މުއްދަތު މެދުނުކެނޑި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަލަށް އުފެއްދޭ
މުއައްސަސާއަކަށް ބަދަލުވެގެންދާހިނދު، އެފަރާތްތަކުން ކުރަމުންދާ
ޚިދުމަތުގެ މުއްދަތުވެސް މެދުނުކެނޑި މި ޤާނޫނުގެ ދަށަށް
ބަދަލުވެގެންދާނެ ގޮތް ހަމަޖެހުމާއި، މިފަދަ ކަންކަމާމެދު
ޢަމަލުކުރެވޭނެ އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ
މުއްދަތެއް ދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގެ މި ބާބު ބޭނުންކުރަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނު ތަޞްދީޤުވެ ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓްގައި ޝާއިޢުކޮށް މި
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އުފައްދަންވާނެއެވެ.
88

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް
ހިނގާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދުތައް މި ޤާނޫނު ތަޞްދީޤުވެ
ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާތާ 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި އުފައްދަންދެން މިހާރުވެސް ޢަމަލުކުރެވެމުންދާ ޤާނޫނުތަކަށް
ޢަމަލުކުރަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ.
ޖަލުތައް ކަނޑައެޅުން 149. (ހ) މި ޤާނޫނު ތަސްދީޤުވެ ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓްގައި ޝާއިޢު
ކުރާދުވަހުން ފެށިގެން 1 (އެކެއް) މަސްދުވަސް ތެރޭގައި މިހާރު
ބޭނުންކުރާ އެންމެހައި ޖަލުތައް އެއީ މި ޤާނޫނުގައި ބުނާ ޖަލުތައް
ކަމުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
(ށ) މި ޤާނޫނުގައި ގިންތިކޮށްފައިވާ އެކިއެކި ގިންތިއަށް ފެތޭގޮތަށް
ޖަލުތަކާއި، ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރާއި އަދި ޑިޓެންޝަން
ސެންޓަރުގެ ނަންތައް ކަނޑައަޅައި ހިންގުމުގެ އެންމެހައި ބާރު
ޤާނޫނު ތަޞްދީޤުކޮށް ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓްގައި ޝާއިޢުކޮށް
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަންފަށާ ދުވަހުން ފެށިގެން މިނިސްޓަރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ.
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބުނާ 1 (އެކެއް) އަހަރުގެ
މުއްދަތުގައި ޤާނޫނުގައި ބުނާ ފެންވަރަށް ގިންތިކުރެވިފައިވާ ޖަލުތައް
ހެދެންދެން މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ބޭނުންކުރާނީ މިހާރު ހުރި
ޖަލުތަކެވެ. އަދި މި ޖަލުތަކުގެ ނަންތަކާއި، ސަރަޙައްދުތައް
ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓްގައި ޝާއިޢު ކުރަންވާނެއެވެ. އިންތިޤާލީ
މަރުޙަލާގައި މިފަދަ އިތުރު ތަނެއްގައި ޖަލެއްގެ އުސޫލުން މީހުން
ބަންދުކުރަން ޖެހިއްޖެނަމަ އެފަދަ ތަނެއް ތައްޔާރުކޮށް ކުށްވެރިން
89

ނުވަތަ ޤައިދީން އެތަނެއްގައި ބޭތިއްބުމުގެ ކުރިން ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހަށާއި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްއަށާއި
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް އަންގައި ދިވެހިސަރުކާރުގެ
ގެޒެޓްގައި ޝާއިޢު ކުރަންވާނެއެވެ.
އިންތިޤާލީ ބާބަށް ޢަމަލުކުރުން 150. (ހ) މި ބާބުގައި އެހެންގޮތަކަށް ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ، މި
ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ޢަމަލުކުރެވޭނީ މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން އުފައްދަންޖެހޭ މުއައްސަސާތަކާއި އިދާރާތަކާއި ބޯޑުތަކާއި
މަޤާމުތަކާއި ޖަލުތައް އުފައްދައި އެތަންތަނުގައި އުފައްދާ މަޤާމުތަކާ
މީހުން ޙަވާލުވެ އެކި މުއްދަތުގައި ކުރަން ހަމަޖައްސާފައިވާ ކަންކަން
ކޮށް، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުތައް
ފުރިހަމަވަންދެންނެވެ.
(ށ) އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާގައި ޢަމަލުކުރެވޭނީ މި ޤާނޫނުގައި އެކަމަށް
ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށެވެ.
އޮފިސަރުން މަޤާމުގައި ދެމިތިބުން 151. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރާން ފަށާއިރު ތިބި ޖަލު އޮފިސަރުން މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅެންދެން އެ މަޤާމުގައި ދެމިތިބޭނެއެވެ.
މުވައްޒަފުންގެ ޙައްޤުތަކާއި 152. އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައި
އިލްތިޒާމްތައް ބަދަލުވުން
ނުވާހާހިނދަކު، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސް އުފެދުމާއެކު، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން
ހިނގަމުން އައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕެނިޓެންޝަރީ އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން
ސަރވިސަސްގެ އެންމެހައި މުވައްޒަފުންނާއި އެފަރާތްތަކުގެ އެންމެހައި
90

ޙައްޤުތަކާއި އިލްތިޒާމުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފައްދާ މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ބަދަލުވީއެވެ.
ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތައް 153. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރާން ފަށާއިރު، ޢަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނުތަކާއި
ދެމިއޮތުން
ގަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން މި ޤާނޫނާއި ތަޢާރުޟްނުވާ ޤާނޫނުތަކާއި
ގަވާއިދުތަކަށް ޢަމަލުކުރެވެމުންދާނެއެވެ.
އުވާލެވޭ ގަވާއިދުތައް 154. (ހ) މި ޤާނޫނު ތަޞްދީޤުވެ، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކޮށް،
މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން، ތިރީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދުތައް އުވުނީއެވެ. އަދި އެ ގަވާއިދުތަކުގެ
ދަށުން ހިނގަމުންއައި ނިޒާމުތަކާއި، ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫކުރެވިފައިވާ
މީހުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތު ލިބެންދެން،
އެމީހުންނާމެދު ހިނގަމުންއައި ނިޒާމުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ދަށުން ދޫވެފައި
ތިބިތިބުން ދެމިއޮންނާނެއެވެ.
(1) ޖަލުގެ ގަވާއިދު
(2) ޕެރޯލް ޕްރޮގްރާމްގެ ގަވާއިދު
(ށ) އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާގައި މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރުމުގައި ދިމާވާ
އެންމެހައި ދަތިތަކާއި ހަދަމުންދާ ގަވާއިދުތަކާއި ޤާނޫނަށް ކޮންމެހެން
ގެންނަން ޖެހިއްޖެ ބަދަލެއް ގެނައުމުގައި ދިމާވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް
އެކުލަވާލެވޭ ރިޕޯޓެއް، ކޮންމެ ތިން މަހަކުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
ކަމާގުޅޭ ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.
ލަފްޒުތަކާއި ޢިބާރާތްތަކުގެ މާނަ 155. މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު، އަންނަނިވި
91

ލަފްޒުތަކާއި ޢިބާރާތްތަކަށް ދީފައިއެވަނީ އެ ލަފްޒުތަކާއި ޢިބާރާތްތަކަށް
ތިރީގައި ދީފައިވާ މާނައެވެ.
(ހ) "ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޖިނާއީ
ކުށެއް ކުރިކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވެ، އޭނާގެ މައްޗަށް ޙުކުމް
ކަނޑައަޅައި، އެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހާއަށެވެ.
(ށ) "މެޑިކަލް އޮފިސަރ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން ޢައްޔަނުކޮށްފައިވާ ޑޮކްޓަރަށެވެ.
(ނ) "މިނިސްޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ރާއްޖޭގެ ޖަލުތައް
ބެލެހެއްޓުމާއި ޕެރޯލްގެ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ ޙަވާލުވެފައިވާ
ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާ ހިންގުމާ ޙަވާލުވެހުރި މިނިސްޓަރަށެވެ.
(ރ) "މީހުންގެ ފުރާނައަށް ނުރައްކާ ނުވާ ފަދަ ހަތިޔާރު" ކަމަށް
ބުނެފައިއެވަނީ، މީހެއްގެ ފުރާނައަށް ނުރައްކާ ނުވާނެ
ގޮތެއްގެމަތިން، މީހެއްގެ ހަށިގަނޑަށް ނުކުޅެދޭ ޙާލަތެއް
މެދުވެރިކުރުވައިގެން ނުވަތަ އެފަދަ ޙާލަތެއް މެދުވެރިނުކުރުވައި
ނަމަވެސް، ޖަލުގެ ސަލާމަތީ ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުމަށާއި ޤައިދީންގެ
މެދުގައި އުފެދޭ ހަމަނުޖެހުންތައް ރޫޅާލުމަށް ބޭނުންކުރާ
ހަތިޔާރަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި، ކަރުނަ ގޭހާއި، ޕެޕަރ ސްޕްރޭއާއި،
ޓޭޒަރ ގަންއާއި، ސްޓަން ގަން ހިމެނެއެވެ.
(ބ) "ފުލުހުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ފުލުހުންގެ ހުވައި ކޮށްފައިތިބި
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނަށެވެ.
(ޅ) "ޖަލު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ
ދަށުން ކަނޑައަޅާ ރިމާންޑް ޖަލުތަކާއި ޢާންމު ޖަލުތައް ހިމެނޭ
ގޮތުންނެވެ.
92

(ކ) "ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޙުކުމުގެ
މުއްދަތުގައި ޕެރޯލްގެ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށް ޚާއްޞަ ފަރުވާއެއް
ދީގެން ގެންގުޅެން ޖެހިފައިވާ ފަރާތްތައް ބަންދުކޮށްފައި ބައިތިއްބާ
ތަނަށެވެ.
(އ) "ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި
ޢަމަލުކުރެވޭ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2007 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ
އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު) އާ ޚިލާފުވެގެން ރާއްޖެއިން
ޑީޕޯޓްކުރަންޖެހޭ މީހުން ކުރެ ކޮންޓްރޯލަރ އޮފް އިމިގްރޭޝަން
އެންޑް އެމިގްރޭޝަން ކަނޑައަޅާ އުސޫލެއްގެ މަތިން ބައިނަލްއަޤްވާމީ
މުއާޙަދާތަކާ އެއްގޮތަށް ބަންދުގައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ މަރުކަޒަށެވެ.
(ވ) "ޖަލު އޮފިސަރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ރިމާންޑް ޖަލެއް ނުވަތަ
ޢާންމު ޖަލެއްގައިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ
އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން އެ ޖަލެއްގައި މަސައްކަތްކުރަން
ޢައްޔަނުކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފަކަށެވެ.
(މ) "ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ
108 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތަކުގައި ޤައިދީއަކު
ކަނޑައެޅޭ ވަކި މުއްދަތަކަށް ވަގުތީ ގޮތުން ޖަލުން ދޫކުރާ
ދޫކުރުމަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތު ލިބިގެން ދޫކުރާ
ދޫކުރުމެއް ނުހިމެނެއެވެ.
(ފ) "ކޮމިޝަނަރ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން ޢައްޔަނުކުރާ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަށެވެ.
(ދ) "ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ
93

7 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮންމެ ޖަލަކަށް ޢައްޔަނުކުރާ މީހަކަށެވެ.
(ތ) "އިންސްޕެކްޓަރ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 9 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން ޢައްޔަނުކުރާ އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްއަށެވެ.
(ލ) "ޤައިދީ" ނުވަތަ "ޤައިދީން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޖަލުގައި ތިބޭ
މީހުންގެ ތެރެއިން ޙުކުމެއް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހުންނާއި
އަރުވާލަން ނުވަތަ ގޭބަންދަށް ކޯޓުން ޙުކުމްކޮށްފައި ތިބޭ
މީހުންނަށެވެ.
(ގ) "ބަންދު މީހުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި
ހައްޔަރުގައި ތިބޭ މީހުންނާއި ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުގައި
ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުންނަށެވެ.
(ޏ) "ޕެރޯލް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ
މީހުންގެ ތެރެއިން ޙުކުމުގެ މުއްދަތުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި
މިންވަރެއް ތަންފީޛުވެ ނިމިފައިވާ މީހުން، މުޖުތަމަޢުގެ
ރައްކާތެރިކަން ނުގެއްލޭނެ ގޮތެއްގެމަތިން މުޖުތަމަޢާ އަލުން
އަހުލުވެރިކުރުވުމަށްޓަކައި، ކަނޑައެޅޭ ވަކި ޝަރުޠުތަކެއްގެ ދަށުން
ޖަލުން ދޫކުރާ ދޫކުރުމަށެވެ.
(ސ) "ޙުކުމް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010
(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި
އުފެދިފައިވާ ކޯޓަކުން ކުރާ ޙުކުމަށެވެ.
94

ޖަދުވަލު 1
ޖަލު އޮފިސަރުންގެ ހުވައި
"އިސްލާމްދީނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ޙިމާޔަތް ކުރުމުގައި ތެދުވެރިކަމާއި
އަމާނާތްތެރިކަންމަތީ ދެމިހުރުމަށާއި، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަންޖެހޭ މީހުންގެ އިންސާނީ ކަރާމަތް އިޙްތިރާމާއެކު
ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ އަދާކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ވާޖިބު އަދާކުރުންމަތީ ދެމިހުރުމަށާއި، ދައުލަތާއި ވެރިންނަށް
ކިޔަމަންތެރިކަން އަދާކުރުންމަތީ ދެމިހުރުމަށާއި، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މީހުންގެ ފަރާތުން ދިމާވެދާނެ
ނުރައްކަލަކުން ރައްޔިތުން ޙިމާޔަތްކުރުމުގައި ހަށިގަނޑާއި ފުރާނައިން ޤުރުބާންވުމަށް މާތްاله ގަންދީ
"
ހުވައިކުރަމެވެ.
95

ޖަދުވަލު 2
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަތައް
ޤައިދީއަކު ޖަލުގައި ނުވަތަ ޖަލުގެ ބައެއްގައި ބެހެއްޓުމުގައި އެމީހަކު ބަލަހައްޓާނެ މިންވަރަކާއި އަދި އެމީހަކު
ބަންދުގައި ބަހައްޓާނެ ޖަލުގެ ސަރަޙައްދެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަތައް
ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ އެންމެ މަތީ ދަރަޖަ
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ އެންމެ މަތީ ދަރަޖައިގައި ތިބޭނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހުންނެވެ.
1. ޖަލުން ފިލާފާނެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ވަރަށްވުރެ ބޮޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އަދި އެމީހަކު ފިލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ
ސަލާމަތަށް އެކަށީގެންވާ ވަރަށްވުރެ ބޮޑަށް ނުރައްކާވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭ މީހުން؛ އަދި / ނުވަތަ
2. ޖަލުގައި ތިބޭ އެހެން ޤައީދީންނަށާއި ޖަލު އޮފިސަރުންގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެކަމަށް އެކަށީގެންވާ
ވަރަށްވުރެ ބޮޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ މީހުން.
96

ސަލާމަތީ ގިންތީގެ މެދު ދަރަޖަ
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ މެދު ދަރަޖައިގައި ތިބޭނީ ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހުންނެވެ.
1. ޖަލުން ފިލާފާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އަދި އެމީހަކު ފިލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެކަމަށް
ބެލެވޭ މީހުން؛ އަދި / ނުވަތަ
2. ޖަލުގައި ތިބޭ އެހެން ޤައިދީންނަށާއި ޖަލު އޮފިސަރުންގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭ މީހުން.
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ އެންމެ ދަށު ދަރަޖަ
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ އެންމެ ދަށު ދަރަޖައިގައި ތިބޭނީ، ސަލާމަތީ ގިންތީގެ އެންމެ މަތީ ދަރަޖަ އާއި މެދު
ދަރަޖައިގައި ނުހިމެނޭ މީހުންނެވެ.
97

ޖަދުވަލު 3
ޖަލުގައި ހިންގަންޖެހޭ މުހިންމު ޖަލު އަމުރުތައް
1. ޖަލަށް ގެނެވޭ ޤައިދީން ބަލައިގަނެ ޖަލަށް އަހުލުވެރިކުރުވުން
2. ސަލާމަތީ ގިންތި ކަނޑައެޅުމާއި ބައިތިއްބާނެ ތަން ކަނޑައެޅުން
3. ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމާއި ރިހެބިލިޓޭޓްކުރާނެ ޕްލޭނެއް ކަނޑައެޅުން
4. ކާންދިނުން
5. ބޭސްފަރުވާ ކުރުން
6. ޢާއިލާއާ ގުޅުން ދެމެހެއްޓުމާއި ޖަލަށް ޒިޔާރަތްކުރުން
7. ސިޓީލިޔުމާއި ލިބިގަތުން
8. ބަންދުކޮށްފައިވާ ތަނުން ބޭރަށް ނެރުމާއި ކަސްރަތުކުރުން
9. ޤައިދީން އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ގެންދިއުން
10. ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައި ޤައިދީން ޖަލުން ނެރުން
11. ޤައިދީންނަށް ވަޒީފާ ދިނުމާއި މަސައްކަތްކުރުވުން
12. ޢާއިލާއިން ޤައިދީންނަށް އެއްޗެހި ފޮނުވުން
13. ޖަލުގެ އަމަން ޢާންމު ބެލެހެއްޓުން
14. ޖަލުގައި ފޯރިމެރުން
15. ޖަލުގެ އޮފިސަރުންނާއި މުވައްޒަފުންގެ ޑިއުޓީ ކަނޑައެޅުން
98

16. ޖަލުގެ ސަރަޙައްދުތަކުގެ ސެކިއުރިޓީ ލެވެލް ކަނޑައެޅުމާއި، އެ ތަންތަނަށް ވަދެވޭ މީހުން
ކަނޑައެޅުމާއި، ފާސްނެތި ނުވަދެވޭގޮތަށް ހަމަޖެއްސުން
17. ޖަލުގެ ސާފުތާހިރުކަން ބެލެހެއްޓުން
18. ފެނާއި ކަރަންޓުގެ އިސްރާފު ކުޑަކުރުން
19. ޤައިދީން ތިބޭ ތަންތަން ބަލައި މަރާމާތުކުރުން
20. އެމަރޖެންސީ ޙާލަތްތަކުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް
21. އެމަރޖެންސީ ޙާލަތްތަކުގައި ޚާއްޞަ ސެކިއުރިޓީ އޮފިސަރުންގެ އެހީއާއި، ފުލުހުންނާއި ސިފައިންގެ
އެހީ ހޯދުން
22. ހަޅުތާލުކުރުމާ ގުޅިގެން އަޅާނެ ފިޔަވަޅު
23. ނުކިޔަމަންތެރިވާ ޤައިދީންނާމެދު އަޅާނެ ފިޔަވަޅު
24. ޤައިދީން މާރާމާރީ ހިންގުމާއި މުދަލަށް ގެއްލުން ދިނުމާ ގުޅިގެން އަޅާނެ ފިޔަވަޅު
25. ހަތިޔާރު ގެންގުޅުމާއި ބިޑި އެޅުވުން
26. އެކަހެރިކުރުން
27. ޖަލުން ފިލާ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުކުރެވޭ ގޮތް
99